

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Justitiestraat 21, Antwerpen

CONGRES VLAAMSE JURISTENVERENIGING

GENT, 15 APRIL 1966

Zoals het in de vooroorlogse periode een traditie was heeft de Vlaamse Juristenvereniging beslist de jaarlijkse Vlaamse Rechtskundige Congresen opnieuw in te richten. Het aanstaande Congres zal plaats hebben te Gent op 15 april a.s. Onze lezers vinden hieronder het programma ervan. Wij rekenen op een brede belangstelling van alle Vlaamse juristen.

* * *

- 9 u. Aankomst deelnemers.
- 9 u. 30 Openingsplechtigheid.
Verwelkoming door de Voorzitter der Vereniging, Prof. Mr. Ridder R. Victor.
Toelichting door congresvoorzitter Prof. Mr. M. Storme en praktische mededelingen door congressecretaris, Dr. G. Schrans.
- 10 u. Sectievergaderingen.
Sectie A : Medeeigendom bij appartementsgebouwen.
Sectievoorzitter : Prof. R. Rens. - Sectiesecretaris : Mr. F. Top.
Preadviseurs : Mr. A. E. Van Hoestenberge, M. Vileyn, A. Heyvaert.
Sectie B : Aansprakelijkheidsverzekering of sociale zekerheid.
Sectievoorzitter : Prof. Jan Ronse. - Sectiesecretaris : Dr. R. Kruithof.
Preadviseurs : Mr. J. Schuermans, Dr. G. Claus.
Sectie C : De tussenkomst van de regeringscommissaris in de beheerscomités van de openbare instellingen.
Sectievoorzitter : Prof. A. Mast. - Sectiesecretaris : Mr. D. Declercq.
Preadviseurs : Prof. L. P. Suetens, Dr. R. Elst.
- 13 u. Onderbreking en lunch.
- 15 u. Voortzetting bespreking in secties.
- 18 u. Slotzitting.
Voorlezen van sectieresoluties.
Algemene bespreking en themas a.s. congres.
Feestrede door Prof. F. Collin.
Slotwoord Voorzitter Vereniging.
- 20 u. Banket (Refter Bijlokeabdij).

DE OVERDRACHT VAN EEN GESLACHTSNAAM ALS HANDELSNAAM

Mag een geslachtsnaam, die als handelsnaam wordt gebruikt, overgedragen worden, en welke gevolgen zijn hieraan voor overdrager en overnemer verbonden?

Geen bijzondere uitdrukkelijke wetteksten regelen in België het eigendomsrecht op de handelsnaam en de overdracht ervan en haar gevolgen. Bij stilzwijgen van de wet heeft de rechtspraak oplossingen gegeven: hiervoor heeft ze zich geïnspireerd van de algemene rechtsbeginselen en van de eisen van de praktijk.

Wat is de handelsnaam?

De handelsnaam is de naam onder welke de handelaar (enkeling of vennootschap) handel drijft: deze kan ofwel een familienaam, of een voornaam, of nog een bijnaam of zelfs een pseudoniem zijn (I).

De handelaar beschikt, onafhankelijk van het vervullen van enige formaliteit, over een werkelijk eigendomsrecht, een exclusief recht op zijn handelsnaam en hij kan het verdedigen tegen eenieder die het zich zou aanmatigen en zich zou schuldig maken aan oneerlijke mededinging. De handelsnaam is niet beschermd door een vordering in namaking; zijn gebruik is enkel beschermd door de regels van de oneerlijke mededinging (2).

Zo mag de handelaar door de rechtbank aan een mededinger verbod doen opleggen zijn handelsnaam te gebruiken — tenzij in geval van homonymie, waarop we terugkomen — en kan hij desnoods de derde die zich onrechtmatig zijn handelsnaam heeft aangemattigd, doen veroordelen tot schadevergoeding, althans wanneer men zich bevindt in een geval van oneerlijke mededinging.

Dit eigendomsrecht, dit exclusief recht op de handelsnaam is dus niet *absoluut* in die zin dat derden die handelsnaam mogen gebruiken, wanneer zij het om aanvaardbare redenen doen, en zonder dat het gebruik ervan tot verwarring zou kunnen leiden (3).

Ongetwijfeld identificeert zich de handelsnaam geleidelijk met het handelsfonds, vermits men dat handelsfonds juist met deze handelsnaam pleegt aan te duiden. Daarom is de handelsnaam een onstoffelijk element van het handelsfonds (4), en verkrijgt de naam van een handelaar een handelswaarde (5).

Iedere handelaar heeft het recht zijn geslachtsnaam als handelsnaam te gebruiken (6), voor zover hij hierdoor aan een reeds bestaande handelsnaam geen schade berokkent. Het kan immers gebeuren dat twee personen die dezelfde naam dragen, in de handelssfeer mededingers zijn. Dit is het geval van de homonymie die we reeds aanhaalden. Merken we op dat dit geval zich niet enkel kan voordoen tussen de handelsnaam van twee particulieren, maar ook tussen de handelsnaam van een particulier en die van een vennootschap die als handelsnaam de naam van één der vennoten draagt, of tussen twee vennootschappen, die als handelsnaam de naam één hunner vennoten gebruiken, vennoten die juist homoniemen zijn.

De rechtspraak neemt aan dat de persoon of vennootschap die zich het laatst vestigt, zijn naam als handelsnaam kan blijven gebruiken, op voorwaarde dat de nodige voorzorgen genomen worden om iedere verwarring te vermijden met de handelszaak van de mededinger die reeds tevoren onder een gelijke handelsnaam bekend was.

Indien verwarring mogelijk is, maakt de handelaar, die zich het laatst gevestigd heeft, zich schuldig aan oneerlijke mededinging; de schuld bestaat in het gebruik van de handelsnaam van een ander persoon, zelfs al gebeurt dit niet opzettelijk, maar onvrijwillig; het afwenden van de cliënteel van het slachtoffer, die mogelijk werd gemaakt door de verwarring die de identiteit van handels-

naam bij het publiek heeft geschapen, berokkent schade.

Aan de handelaar wordt echter geen verbod opgelegd zijn naam verder als handelsnaam te gebruiken (wat een overdreven maatregel zou zijn, die het eigendomsrecht op zijn naam zou aantasten), maar wel wordt hem bevolen de voornaam, of een andere kwalificatie aan de naam toe te voegen, waardoor de verwarring vermeden wordt (7).

Kan de handelsnaam overgedragen worden?

Zeer dikwijls kiest de handelaar zijn geslachtsnaam als handelsnaam. Kan deze geslachtsnaam — handelsnaam overgedragen worden?

De geslachtsnaam is de naam die gedragen wordt door alle personen die langs mannelijke zijde van eenzelfde stamvader afstammen. Hij dient dus om een individu in de gemeenschap te identificeren: tegelijk heeft hij een persoonlijk nut vermits hij een uitwendig « teken » is van een persoonlijkheid die toelaat ze van de andere te onderscheiden en tegelijk zijn handteken aan te brengen (8).

Ieder individu heeft een exclusief eigendomsrecht op zijn geslachtsnaam, maar een eigendomsrecht « sui generis » dat voortvloeit uit de speciale aard ervan. De geslachtsnaam kan immers niet worden vervreemd, noch in pand gegeven, noch in leen gegeven worden, noch door verjaring verkregen worden, enz...; hij is buiten de handel. De bestendigheid van een naam is een beginsel dat door de sociale eisen van de maatschappij wordt gesteld. Daarom leggen de wetgevingen verbod op van naam te veranderen zonder zeer ernstige redenen; verbetering van naam kan enkel geschieden mits het in acht nemen van wel bepaalde pleegvormen die de medewerking van het gerecht en de uitspraak van een vonnis vergen. Aanmatiging van naam wordt strafbaar gesteld, enz...

Het beginsel van de onvervreemdbaarheid van de naam schijnt op het eerste gezicht, in tegenspraak te zijn met de praktijk van het handelsrecht. Indien de naam onvervreemdbaar is, dan is dit niet het geval met de handelsnaam (9).

In het handelsrecht kan de handelaar zijn naam, die hij als handelsnaam gebruikt, vervreemden. Betekent dit dat de handelaar over een ruimer eigendomsrecht beschikt dan de andere individuen? Geenszins. In feite draagt de handelaar niet zijn geslachtsnaam over, doch staat hij enkel het gebruik ervan af voor welbepaalde handelsdoeleinden, aan diegene die zijn handelsfonds overneemt.

Algemeen wordt aanvaard dat de handelsnaam niet los van het handelsfonds, waarvan het integrerend deel uitmaakt, kan overgedragen worden (10). Een overdracht van handelsnaam, los van het handelsfonds, zou immers aanleiding kunnen geven tot verwarring, en vandaar een bron zijn van vergissingen en zelfs van bedrog. Indien een dergelijke overdracht mogelijk was, dan zou dit voor gevolg hebben dat een naam, destijds aan een bepaald handelsfonds gehecht, een ander handelsfonds zou komen aan te duiden dat met het eerste niets gemeen heeft.

Een handelsnaam kan echter steeds samen met het handelsfonds worden overgedragen; men beschouwt zelfs dat een dergelijke overdracht steeds begrepen is in de overdracht van een handelsfonds, wanneer niets speciaals daaromtrent werd bepaald: « Attendu qu'à défaut de stipulations spéciales, la cession du nom est sous-entendue de plein droit et le successeur immédiat a le droit, sous certaines restrictions, de se servir du nom de son

cédant pour annoncer à la clientèle qu'il reprend les affaires de celles-ci » (11).

De cliënteel is immers een essentieel element van de verkoop van een handelsfonds; ze zal enkel het handelsfonds volgen d.w.z. zich tot de opvolger kunnen wenden, wanneer de handelsnaam van de overdrager een tijd lang gebruikt blijft om het handelsfonds aan te duiden.

De overdrager blijft echter steeds vrij zijn handelsnaam uit de overdracht van het handelsfonds uit te sluiten.

Een geslachtsnaam die door de handelaar, in de uitoefening van zijn handel wordt gebruikt, verkrijgt aldus een handelswaarde die aan een derde kan overgedragen worden.

De overnemer mag de geslachtsnaam-handelsnaam van de overlater gebruiken, op voorwaarde dat hij er het handelskarakter van bewaart. Hij moet de handelsnaam laten volgen door zijn eigen naam en door de melding « opvolger » of « oud huis » of dergelijke. Het is hem verboden te laten geloven dat de uitbater dezelfde is als vroeger (12). Evenmin mag de handelaar die handelsnaam als handteken gebruiken (13).

Mag de overnemer de handelsnaam eeuwigdurend gebruiken?

Voornamelijk wanneer de handelsnaam samenvalt met de geslachtsnaam van de overlater stelt zich de vraag of de overnemer het gebruik van deze handelsnaam eeuwigdurend verkrijgt m.a.w. of het handelsfonds in de toekomst definitief onder de overgedragen geslachtsnaam — handelsnaam mag bekend blijven.

Dit probleem is kies en wordt door de auteurs verschillend beantwoord. Argumenten worden aangehaald zowel voor het tijdelijk als voor het eeuwigdurend karakter van de overdracht.

Laten we onmiddellijk zeggen dat er geen moeilijkheid bestaat, wanneer de partijen dienaangaande een duidelijke overeenkomst gesloten hebben; de aldus getroffen regeling geldt als wet. Indien de akte van overname b.v. voorziet dat de overnemer verder de handel onder de handelsnaam van de overlater zal mogen uitbaten gedurende een periode van vijf jaar, dan zal na die periode, de overnemer het recht op gebruik van de overgedragen handelsnaam, verloren hebben. Aan hem ervoor te zorgen de cliënteel intussen rond een nieuwe handelsnaam geschaard te hebben. Indien de partijen overeengekomen zijn dat de duur van het recht van de overnemer gebruik te maken van de handelsnaam van de overlater onbeperkt is, zelfs indien dit niet « expressis verbis » in de overeenkomst van afstand is neergeschreven, maar uit de bewoordingen kan afgeleid worden, moet die overeenkomst geëerbiedigd worden. De interpretatie van de feitenrechter is dan soeverein:

« Overwegende dat dit onderdeel steunt op de overweging dat het recht van de overnemer om zich van de handelsnaam te bedienen een duur heeft die beperkt is tot de tijdsruimte die nodig is om de overnemer van de handelszaak in staat te stellen de cliënteel te verwerken; doch overwegende dat de duur van dit recht van de wil van de partijen afhangt en dat, ten deze het Hof van beroep de overeenkomst uitgelegd heeft in die zin dat bedoeld recht " zonder beperking van tijd " overgedragen werd » (14).

Meestal bevat de akte van overname geen bijzondere bepaling dienaangaande.

Zekere auteurs en met hen het Franse Hof van Cassatie, menen dat bij afwezigheid van iedere bepaling hierover, men moet beschouwen dat de handelsnaam eeuwigdurend werd overgedragen (15). Deze oplossing vertoont het voordeel de bestendigheid van een handelszaak, zonder tijdsbeperking doorheen de veranderingen

van eigenaars te doen blijken. Niet enkel de overdracht van de oude cliënteel maar tevens het verwerven van nieuwe cliënteel zou aldus gewaarborgd zijn; de handelsnaam zou inderdaad zo goed met het handelsfonds vereenzelvigd worden dat nieuwe cliënten zouden aangelokt worden, meent het hoogste Frans rechtscollège (in geciteerd arrest van 3 febr. 1909). Een ander argument in het voordeel van deze thesis menen sommigen te vinden in de moeilijkheid een termijn te bepalen tijdens welke de overnemer de handelsnaam mag gebruiken om de cliënteel te vestigen; een eeuwigdurende overdracht, is hiervoor dan natuurlijk een radicale oplossing. O.i. houdt ze echter te weinig rekening met de belangen van de overlater en van zijn familie.

Totaal tegenovergesteld is de thesis waarnaar de overdracht, bij afwezigheid van beding tussen partijen, beperkt is in de tijd. We verkiezen deze oplossing, die door zekere auteurs en door de Belgische rechtspraak wordt gegeven:

« Attendu que le droit du cessionnaire de se servir du nom de son prédecesseur est limité, quant à sa durée, à moins qu'il n'ait été expressément stipulé dans la convention que cette cession serait perpétuelle.

« attendu que le nom n'est cédé en même temps que le fonds que dans le but de garantir au cessionnaire la clientèle qui avait fait l'objet du contract; que cette garantie ne doit pas être étendue au delà du temps raisonnablement nécessaire à l'acheteur pour s'assurer le maintien de la clientèle de son prédecesseur » (16).

Om de tijdsduur van het recht op gebruik van de handelsnaam te beoordelen, moet immers rekening gehouden worden met twee uiteenlopende belangen die moeten worden verzoend: het belang van de overnemer van het handelsfonds en het belang van de familie van de overlater en van de overlater zelf. Zoals hoger gezegd moet de overnemer in staat worden gesteld zich de cliënteel van het handelsfonds toe te eigenen, en daarom is het gebruik van de handelsnaam van de voorganger essentieel. Hoe zouden anders de cliënten het handelsfonds dat het voorwerp van de verkoop uitmaakt kunnen erkennen? De overnemer verbod opleggen, bij gebrek aan uitdrukkelijk beding, gebruik te maken van de handelsnaam-geslachtsnaam van de overlater zou voor gevolg hebben dat het doel van de verkoop van het handelsfonds voor een groot deel zou zijn gemist. Anderzijds wanneer de handelsnaam tevens geslachtsnaam is moet men rekening houden met de belangen van de overlater en zijn familie, die niet wensen dat hun naam eventueel in handelsverrichtingen zou worden gecompromitteerd. Verliezen we immers niet uit het oog dat het recht van de overnemer op zijn beurt de handelsnaam over te dragen een normaal gevolg is van de theorie van het eeuwigdurend karakter van de overdracht van de handelsnaam. Hierop komen we verder terug.

De overnemer het recht toestaan gebruik te maken van de handelsnaam die tevens de geslachtsnaam is van de overlater, gedurende een termijn beperkt in de tijd, nl. deze die nodig is om de cliënteel te vestigen, laat toe deze twee uiteenlopende en even eerbiedwaardige belangen te verzoenen.

We menen niet dat het eeuwigdurend behoud van de handelsnaam, juist wanneer die handelsnaam de geslachtsnaam is van de eerste uitbater, zo belangrijk is voor de handelspraktijk. Wanneer een handelsnaam uit een geslachtsnaam bestaat, is er steeds een meer persoonlijke band tussen de handelsnaam en de uitbater. Wanneer de handelsnaam nu overgedragen wordt, is die persoonlijke band verbroken; de nieuwe uitbater is immers verplicht de nodige voorzorgen te nemen om derden niet in dwaling te brengen en hij moet ze duidelijk inlichten over het feit dat de handelszaak door een nieu-

we uitbater, door een « opvolger », wordt uitgebaat. Indien deze nieuwe uitbater nu de oude evenaart of overtreft, zal hij geen moeite hebben de cliënteel te behouden en zelfs uit te breiden, zonder dat o.i. het behoud van de handelsnaam-geslachtsnaam van zijn voorganger hierin een overwegende rol speelt. Weldra zal immers de cliënteel rondom zijn persoonlijkheid en zijn handelsnaam geschaard zijn.

Indien daarentegen de overnemer de overlater niet evenaart, dan zal het recht op gebruik van de handelsnaam-geslachtsnaam van zijn voorganger weinig baten om de oude cliënteel te behouden, die hem bij daling van de kwaliteit toch zal verlaten. Er zijn immers tal van factoren die heden determinerend zijn voor het behoud en het verwerven van cliënteel (publiciteit, kwaliteit, verpakking, enz. ...).

Wanneer men, bij gebrek aan uitdrukkelijk beding vanwege partijen aanvaardt dat een persoon gebruik zou maken van de geslachtsnaam van een andere persoon kan dit enkel gebeuren met wel bepaalde handelsdoeleinden, ter verdediging van een wel bepaald handelsbelang. Een uitzondering op de regel van het persoonlijk karakter van de geslachtsnaam is in geen ander geval gerechtvaardigd. Welnu we menen dat dit handelsbelang, die handelsdoeleinden, alleen aanwezig zijn gedurende de tijd nodig om de overnemer van een handelszaak toe te laten de cliënteel van zijn voorganger voor zich te winnen.

Welke tijd is hiervoor nodig?

Hier kan geen algemene regel gesteld worden: allerhande elementen spelen een rol: de aard van de handel, de ligging, enz. ... In geval van conflict zal de feitenrechter soeverein, aan het licht van die verschillende elementen, moeten beslissen. Dikwijls zullen het de erfgenamen van de overlater zijn die een eis in verbod van verder gebruik van hun geslachtsnaam, als handelsnaam zullen instellen (17).

Wanneer een handelsnaam uit een fantasienaam bestaat, zijn vanzelfsprekend niet dezelfde redenen voorhanden om de overdracht ervan niet als eeuwigdurend te beschouwen. Evenmin moet in dit geval gespecificeerd worden dat het gaat om het « oud huis » of om een « opvolger »: de derden kunnen immers niet in de waan verkeren van de aanwezigheid van bepaalde personen in de handelszaak, dan wanneer dit wel mogelijk is, als de handelsnaam uit een familienaam bestaat (18).

De rechten van de overnemer van de handelsnaam.

De overnemer van een handelsnaam heeft het recht derden te beletten die handelsnaam te gebruiken (19). Dit recht bezit hij trouwens ook ten aanzien van de overlater van de handelsnaam: deze laatste heeft niet meer het recht de door hem aan een derde overgelaten handelsnaam als dusdanig voor eenzelfde handel te gebruiken, ten minste gedurende de tijd nodig om de overlater de mogelijkheid te bieden de cliënteel voor zich te winnen. Hierover verder.

De overnemer beschikt ten aanzien van de erfgenamen van de overlater, die dezelfde naam dragen, over dezelfde rechten als een eerste gebruiker tegen homoniemen: hij mag zich beroepen op de anterioriteit van zijn handelsnaam om ze te verplichten hun handelsnaam derwijze te veranderen dat iedere verwarring onmogelijk wordt en hun verbod opleggen zich als « opvolgers » van hun rechtsvoorgangers te laten doorgaan (20).

Mag de overnemer van een handelsnaam deze naam op zijn beurt overlaten?

Wanneer die handelsnaam een fantasienaam is, bestaat er geen twijfel: het antwoordt luidt bevestigend.

Wanneer deze handelsnaam de familienaam is van de overlater is de toestand veel kieser.

Zekere auteurs menen dat de overnemer op zijn beurt de handelsnaam kan overlaten (21). Merken we op dat het juist de aanhangers zijn van de theorie volgens welke de handelsnaam zonder beperking in de tijd afgestaan wordt.

Samen met de Belgische rechtspraak en andere auteurs menen we dat de overnemer niet het recht bezit op zijn beurt die handelsnaam-geslachtsnaam van zijn voorganger af te staan (22). Wat de overnemer immers verkrijgt is het recht tijdelijk gebruik te maken van de naam van zijn voorganger n.l. de min of meer lange tijdspanne die nodig is om de cliënteel te vestigen. Deze oplossing is ingegeven, zoals we gezien hebben, door de noodzaak de belangen van de overnemer enerzijds en van overlater en zijn familie anderzijds te verzoenen. Dezelfde bezorgdheid moet in het probleem dat we thans bespreken de oplossing aangeven.

De mogelijkheid bestaat dat de eerste overlater aan de nieuwe koper nooit het recht zou hebben toegestaan zijn geslachtsnaam verder als handelsnaam te gebruiken omdat deze in zijn ogen niet de vereiste waarborgen van eerbiedwaardigheid, handelbaarheid e.d. bezit. De rechtspraak beslist dan ook dat de overnemer die geen eigendomsrecht verkrijgt over de handelsnaam doch een eenvoudig persoonlijk recht op tijdelijk gebruik ervan om de cliënteel te vestigen, de mogelijkheid niet heeft deze handelsnaam, op zijn beurt, over te laten:

« Attendu que la faculté pour le successeur de faire connaître au public le lien qui le rattache à son prédécesseur, ne constitue nullement un droit de propriété qui serait entré dans son patrimoine et qui pourrait faire l'objet d'une transmission subséquente à un tiers.

« Attendu que cette faculté doit être considérée comme personnelle au successeur immédiat, et non comme un titre indéfiniment transmissible aux acquéreurs subséquents.

« Attendu que le nom demeure l'apanage inaliénable du cédant et de sa famille qui conserve le droit d'en interdire l'usage à toute personne à qui elle n'a pas expressément et personnellement accordé cet avantage » (23).

Mag de overlater zijn geslachtsnaam nog als handelsnaam gebruiken?

Mag de overlater die samen met zijn handelsfonds, het gebruik van zijn geslachtsnaam als handelsnaam afgestaan heeft, zijn geslachtsnaam nog gebruiken, en in bevestigend geval, in welke mate, en binnen welke perken.

Natuurlijk is de overlater die zijn geslachtsnaam als handelsnaam afstaat niet beroofd van het recht die naam in privé en publiek leven te dragen (24). Maar mag hij die naam nog als handelsnaam gebruiken?

Het gemeenrecht moet hier toegespast worden en het probleem opgelost worden, rekening houdend met de rechtvaardige belangen van de overlater en van de overnemer.

De rechtspraak erkent unaniem aan eenieder het recht handel te drijven onder zijn naam, maar reglementeert dit recht en neemt de nodige voorzorgen om iedere aantijging aan de handelsnaam van een ander te beletten en om iedere inbreuk op de regels van de eerlijke mededinging te beteugelen.

Aldus mag de overlater zijn geslachtsnaam ongetwijfeld nog als handelsnaam gebruiken indien iedere verwarring tussen zijn handel en de handel van de overnemer onmogelijk is. De overlater verliest dus niet het recht zijn geslachtsnaam als handelsnaam te gebruiken.

Maar de toestand is veel kieser wanneer de overlater zijn naam wenst te gebruiken voor de opening van een

soortgelijke handel als deze die hij overliet. Hier is wel verwarring mogelijk. Door de overdracht verbindt de overlater er zich juist toe geen daden te stellen waardoor hij de overnemer zou beroven van het voordeel dat de overname van het fonds hem normaal moet verschaffen; dit kan laten vermoeden dat de overlater geen recht meer heeft zijn geslachtsnaam voor een soortgelijke handel te gebruiken. Die verbintenis van de overlater moet echter in overeenstemming worden gebracht met de beginselen van de vrijheid van handel en van het recht van eenieder op het gebruik van zijn geslachtsnaam, beginselen die van openbare orde zijn.

De overlater kan aldus nooit definitief en absoluut bevoegd worden van het recht gebruik te maken van zijn geslachtsnaam in handelszaken, want dit zou een flagrante miskennenning zijn van vermelde beginselen.

Wij menen dat de oplossing in de praktijk in concreto, niet moeilijk te vinden is.

Twee gevallen kunnen zich voordoen: dit waar de handelaar het gebruik van zijn naam ad perpetuum heeft afgestaan en dit waar het gemeen recht geldt n.l. waar de overnemer het gebruik van de handelsnaam verkregen heeft de tijd nodig om de cliënteel te vestigen.

In beginsel aanvaardt de rechtspraak, zoals we hoger zagen, dat het gebruik van de handelsnaam door de overnemer enkel verkregen wordt gedurende de tijd nodig om de cliënteel te vestigen. Dit beginsel is o.i. doorslaggevend om de perken van het recht van de overlater op het gebruik van zijn naam voor een soortgelijke handel, te omschrijven.

Eens de tijd nodig om de cliënteel te vestigen verstreken is, menen we dat er geen beperking meer kan bestaan (25). Immers de handel van de overnemer wordt op dat ogenblik verondersteld bij het publiek niet meer onder de naam van de overlater bekend te zijn, maar wel onder de naam van de overnemer of een door de overnemer willekeurig gekozen fantasienaam. De overnemer heeft over een afdoende tijdspanne beschikt om deze overgang te bewerkstelligen. Het handelsfonds is nu onder een nieuwe benaming bekend bij het publiek, en de overnemer heeft zelfs geen recht meer de destijds overgelaten handelsnaam-geslachtsnaam te gebruiken. De overlater heeft dus het recht op onbeperkt gebruik van zijn geslachtsnaam heroverd, ook om een soortgelijke handel uit te baten. Welke die tijdspanne is, ligt in de appreciatie van de feitenrechter die hierover soeverein oordeelt.

Heel anders is de toestand gedurende de tijd, tijdens welk de overnemer over het recht op gebruik van de handelsnaam-geslachtsnaam van de overlater beschikt.

De overlater moet zich dan onthouden van iedere daad waardoor hij de overnemer zou beroven van de cliënteel die hij hem heeft afgestaan. Maar wanneer berooft de overlater de overnemer van de afgestane cliënteel door zijn geslachtsnaam te gebruiken voor een soortgelijke handel? Dit is een probleem van feitelijke interpretatie die de feitenrechter soeverein zal beoordelen, rekenig houdend met de aard van de handel, de afstand tussen beide uitbatingen, de verlopen tijd, enz. Vanzelfsprekend is de toestand van deze die b.v. een beenhouwerij afgestaan heeft die enkel plaatselijk bekend is, verschillend van deze die een handelszaak die nationaal bekend is of die bijhuizen telt in verschillende steden of landen, afgestaan heeft. In het eerste geval zal er zich niets tegen verzetten dat de beenhouwer-overlater in een andere stad, of zelfs eventueel in een andere wijk van de stad een beenhouwerij zou openen en dit handelsfonds bij het publiek zou bekend maken onder zijn geslachtsnaam als handelsnaam op identieke wijze aangewend als bij de overgelaten handelsfonds; in het tweede geval is dit niet te verrechtvaardigen.

In ieder geval kan de overlater nooit absoluut bevoegd

worden van het recht zijn geslachtsnaam voor een soortgelijke handel te gebruiken; wat wel verboden is, is de familienaam te gebruiken in de gedaante waarin hij als handelsnaam werd afgestaan. B.v. de Heer Janssens heeft zijn handelszaak afgestaan onder de benaming « Janssens en Cie »; zijn familienaam Janssens mag hij niet voor een soortgelijke handel aanwenden in de gedaante « Janssens en Cie ». Hij is evenwel niet totaal bevoegd van het recht zijn geslachtsnaam Janssens aan te wenden als handelsnaam zelfs voor een soortelijke handel, voor zover hij hierdoor geen verwarring schept bij het publiek, en de overnemer aldus niet berooft van de overgelaten cliënteel (26).

« Attendu qu'en effet l'action tend à voir interdire à Rausch, non pas de faire le commerce sous son nom, ni même de continuer l'industrie similaire, par lui cependant établie à côté des établissements cédés, mais à cesser tout usage de la raison sociale « Rausch en Cie » qui comporte autre chose que son nom et à laquelle il prétend, dès lors, vainement avoir un droit imprescriptible; qu'aussi bien la cession du nom patronymique faite avec le fonds auquel il est indissolublement lié est valable en ce sens que seul le cessionnaire peut se servir commercialement de ce nom, se dire successeur du cédant, lequel ayant pour obligation primordiale de s'abstenir de tout ce qui peut directement ou indirectement nuire à la prospérité du commerce ou de l'industrie cédés, doit évidemment se garder, lorsqu'il se rétablit, de faire de son nom un usage susceptible de provoquer la confusion entre les deux établissements » (27).

Deze beginselen zijn zonder tijdsbeperking toepasselijk, ingeval, bij overeenkomst, het gebruik van de handelsnaam eeuwigdurend werd afgestaan.

Noteren we dat, evenals een clausule van niet-mededinging beperkt moet zijn in tijd of ruimte om geldig te zijn, de clausule waarbij de overlater het recht op gebruik van zijn geslachtsnaam eeuwigdurend afstaat beperkt moet zijn in de ruimte vermits ze onbeperkt is in de tijd. Een eeuwigdurend verbod van gebruik van geslachtsnaam moet dus beperkt blijven tot een identieke handel, en mag niet uitgebreid worden tot om het even welke handelsbedrijvigheid (28). Een dergelijke clausule van eeuwigdurende afstand van geslachtsnaam – handelsnaam moet, gezien de beperking die ze brengt aan het recht op gebruik van een geslachtsnaam, en aan het principe van vrijheid van de handel, beperkend geïnterpreteerd worden. Aldus moet beslist worden, behoudens uitdrukkelijk strijdig beding, dat de eeuwigdurende afstand van geslachtsnaam – handelsnaam, de overlater enkel berooft van het recht zijn geslachtsnaam te gebruiken in de gedaante van de afgestane handelsnaam, en dat niets hem belet zijn geslachtsnaam in een andere gedaante als handelsnaam aan te wenden, b.v. vergezeld van zijn voornaam, of van de geslachtsnaam van zijn echtgenote of nog door hem in te lijven in een maatschappelijke benaming, naar gelang de gevallen.

De regels inzake overdracht van een geslachtsnaam als handelsnaam, zijn in België door de rechtspraak zeer soepel opgebouwd geworden. Ze vertonen o.i. het grote voordeel de belangen van de overlater en de overnemer het best te verzoenen om aan de concrete gevallen aangepast te kunnen worden.

Yvette SCHOENTJES-MERCHERS,
Assistente aan de Rijksuniversiteit te Gent.

(1) *Frédéricq, L., Traité de Droit commercial belge*, II, n° 13; *Escarra, J., Manuel de droit commercial*, 1947, I, n° 595; *Lyon-Caen*, noot in S. 1909, I, 481 onder Cass. Req. 3 feb. 1909.

(2) *Frédéricq, L., Traité*, II, n° 13; *VAN RYN, J. Principes de droit commercial*, 1954, I, n° 208 en 217.

(3) *Brussel* 3 maart 1938, *Pas.* 1940, II, 83.

(4) Escarra, J., Manuel, I, n° 595; Lyon-Caen noot in S. 1909, I, 481; Ripert, G. *Traité élémentaire de droit commercial*, Paris 1948, n° 467.

(5) Cass. 4 mei 1962, Pas. 1962, I, 987.

(6) *Frédéricq, L. Traité*, II, n° 91; Ripert, G. *Traité élémentaire*, n° 242.

(7) *Frédéricq, L. Traité*, II, n° 91; Van Ryn, J. *Principes*, I, n° 217; Ripert, *Traité élémentaire*, n° 242; Cass. 4 mei 1962, Pas. 1962, I, 987; Luik 18 juni 1912, Pas. 1912, II, 315; Hrb. Gent 30 dec. 1925, Jur. Comm. Fl. 1925, 321; Cass. fr. 4 dec. 1893, S. 1894, I, 286; Cass. fr. civ. 1 maart 1893, S. 1893, I, 125; Cass. fr. reg. 10 april 1933, S. 1933, I 178; Cass. fr. 2 juli 1935, Gaz. Pal. 1935, II, 638; Cass. fr. Req. 15 jan. 1946, J.C.P. 1948 n° 4035 met noot *Plaisant, R.*

(8) Sohet, R. *Du nom commercial et des marques nominales*, L'ingénieur conseil 1951, 49.

(9) Hrb. Verviers 20 feb. 1931, Pas. 1931, III, 181.

(10) Hrb. Brussel 14 feb. 1905, Jur. Com. Brux. 1905, 170; Cass. fr. 27 maart 1877, S. 1877, I, 263; Cass. fr. 31 jan. 1908, Pand. per 1908, I, 440; Zie Lyon-Caen in hoger geciteerde noot; *Frédéricq L. Traité* II, n° 13.

(11) Hrb. Luik 7 maart 1925, Jur. Liège 1925, 142.

(12) *Frédéricq, L. Traité*, t. II, n° 27; Van Ryn, J. I, n° 258; Hrb. Brussel 5 jan. 1910, Pas. 1910, III, 337. Hrb. Brussel 14 feb. 1905, Jur. Com. Brux. 1905, 170 (motieven).

(13) Ripert, G. *Traité élémentaire*, n° 467.

(14) Cass. 13 maart 1964, in zelfde zaak Gent 12 maart 1963 *Vindevogel t./ Favery*, onuitg.

(15) *Frédéricq, L. Traité* II, n° 27; Rep. Prat. V° Concurrence illicite n° 107; Cass. fr. Req. 3 feb. 1909, S. 1909 I, 481, met noot Lyon-Caen.

(16) Hrb. Luik 7 maart 1925, Jur. Liège 1925, 142; zie ook Hrb. Namur 7 juli 1927, Jur. Liège 1927, 255 (motieven); Van Ryn, J. *Principes*, I, n° 258.

(17) Rep. Prat. V°, concurrence illicite, n° 106.

(18) *Frédéricq, L. Traité*, II, n° 27.

(19) Rep. Prat. V° concurrence illicite n° 105 a.

(20) Rep. Prat. eod. verbo n° 105 c.

(21) *Frédéricq, L. Traité*, II, n° 27.

(22) Hrb. Brussel 18 nov. 1924, Jur. Comm. Brux. 1924, 453; Hrb. Liège 7 maart 1925, Jur. Liège 1925, 142; Hrb. Namur 7 juli 1927, Jur. Liège 1927, 255; Rep. Prat. V° concurrence illicite n° 105.

(23) Hrb. Liège 7 maart 1925, Jur. Liège 1925, 142.

(24) Hrb. Luik 10 mei 1893, P.P. 1894, 34; Hrb. Brussel 14 feb. 1905, Jur. Com. Brux. 1905, 170.

(25) Kooph. Antwerpen 17 maart 1950, R.W 1950-1951, 1962. (26) *Coppieters De Gibson Ph. La concurrence déloyale*, Brux. 1936 uit Les Nouvelles, n° 104.

(27) Hrb. Verviers 20 feb. 1931, Pas. 1931, III, 181.

(28) Paris 22 dec. 1920, S. 1921, II, 31.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 10 januari 1966.

Voorzitter: M. Van Beirs.

Raadsheer-verslaggever: M. Trousse.

Advocaat-generaal: Mr. Delange.

1. Samenloop. — Van gecontraventionaliseerd wanbedrijf en van overtreding van het verkeersreglement. — Toepassing van de zwaarste straf.
2. Burgerlijk aansprakelijke partij. — Samenloop van een gecontraventionaliseerd wanbedrijf van onopzettelijk toebrengen van letsels en van een overtreding van het verkeersreglement. — Gehuwde vrouw. — Aansprakelijkheid van de echtgenoot.

1. Bij eendaadse samenloop van een wanbedrijf van onopzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel dat door de raadkamer gecontraventionaliseerd is met aanname van verzachtende omstandigheden, en van een samenhangende overtreding van het verkeersreglement, moet de op het samenhangend misdrijf toepasselijke straf worden uitgesproken als zijnde de zwaarste straf.
2. Als een gecontraventionaliseerd wanbedrijf van onopzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel en een overtreding van het verkeersreglement, die een enkel feit opleveren, gepleegd zijn door een gehuwde vrouw, is de echtgenoot voor de veroordeling van zijn echtgenote burgerrechtelijk aansprakelijk, zowel ten aanzien van de geldboete als van de kosten.

Procureur des Konings te Dinant t./ Dupéroux,
Gustin en Pecheux.

Gelet op het bestreden vonnis, op 23 maart 1965 gewezen door de Correctionele Rechtbank te Dinant, rechtdoende in hoger beroep;

Overwegende dat de voorziening gericht wordt tegen de beslissing op de rechtsvordering door het openbaar ministerie ingesteld tegen de burgerrechtelijk aansprakelijke partij;

Over het middel, afgeleid uit de schending van art. 6 van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van

de wetgeving en de reglementen op de politie van het vervoer, doordat het bestreden vonnis verklaart dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van verweerder zich niet uitstrekt tot de geldboete die tegen zijn echtgenote, de verdachte Ghislaine Dupéroux, is uitgesproken, terwijl op grond van de hierboven aangehaalde wettelijke bepaling eiser voor die geldboete burgerrechtelijk aansprakelijk moet worden verklaard:

Overwegende dat, wanneer, zoals hier, een gecontraventionaliseerd wanbedrijf van verwondingen door onvoorzichtigheid en een overtreding van het wegverkeersbesluit, die een enkel feit opleveren, gepleegd zijn door een gehuwde vrouw, de echtgenoot voor de veroordeling van zijn echtgenote, burgerrechtelijk aansprakelijk is, zowel ten aanzien van de geldboete als van de kosten;

Overwegende immers dat bij eendaadse samenloop van een wanbedrijf van verwondingen door onvoorzichtigheid dat door de raadkamer gecontraventionaliseerd is met aanneming van verzachtende omstandigheden, en van een samenhangende overtreding van het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, de op het samenhangend misdrijf toepasselijke straf, bepaald in art. 2-1 van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd bij art. 3 van de wet van 15 april 1958, krachtens art. 65 van het Strafwetboek moet worden uitgesproken als zijnde de zwaarste straf;

Dat daaruit volgt dat de straf die op de verdachte Dupéroux is toegepast, wel een bij de voornoemde wet voorgeschreven geldboete is en dat de echtgenoot van Dupéroux voor die geldboete burgerrechtelijk aansprakelijk moest worden verklaard;

Dat het bestreden vonnis, door het tegendeel te beslissen art. 6 van de wet van 1 augustus 1899 heeft overtreden;

Dat het middel derhalve gegrond is;

Om die redenen:

Vernietigt het bestreden vonnis, in zover het, rechtdoende op de rechtsvordering van het openbaar ministerie tegen de verweerder Gustin, verklaart dat diens burgerrechtelijke aansprakelijkheid zich niet uitstrekt tot de geldboete die tegen de verdachte Dupéroux is uitgesproken;

Beveelt dat van het thans gewezen arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerder Gustin in de kosten, waarin echter niet begrepen zijn de kosten van betekening van de voorziening aan de verdachte en aan de burgerlijke partij, welke kosten ten laste blijven van de Staat;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Namen, rechtdoende in hoger beroep.

NOOT : Zie Cass. 6 oktober 1952, Pas. 1953, 41. Maar als een niet gecontraventionaliseerd wanbedrijf van opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel en een overtreding van het verkeersreglement, die een enkel feit opleveren, gepleegd zijn door een gehuwde vrouw, kan de man niet, als dusdanig, aansprakelijk gesteld worden voor de veroordeling van zijn vrouw tot de boete, de kosten en de schadevergoeding (Cass. 6 september 1965, Pas. 1966, 1, 28).

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 10 maart 1966.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Busin.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr. Fally.

Arbeidscontract (handarbeiders) — Art. 8, 2e lid — Aanvullend recht — Niet toepasselijk bij beding dat ermede strijdig is — Verklaring dat van de wet wordt afgeweken — Niet vereist

De bepalingen door art. 4-1 van de wet van 4 maart 1954 ingelast in art. 8 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst zijn bepalingen die de wil van de partijen aanvullen.

Opdat deze bepalingen niet toepasselijk zouden zijn, is nodig dat de overeenkomst van de partijen bedingen die ermede strijdig zijn bevat.

Maar het is niet vereist dat de partijen uitdrukkelijk verklaren dat zij van de wet op de arbeidsovereenkomst afwijken.

N.V. Les Autos Taxis de Bruxelles t./ Grauwels.

Gelet op de bestreden sententie op 11 juni 1964 gewezen door de Werkrechtensraad van beroep te Brussel, kamer voor werklieden ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1135, 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 8, inzonderheid lid 1, 2, en 3, van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst, gezegd artikel 8 gewijzigd en aangevuld door artikel 4, 1, van de wet van 4 maart 1954, doordat, terwijl eiser de gedeeltelijke tussenkomst van verweerder gevraagd had in de materiële schade aan het door hem bestuurde voertuig veroorzaakt, tijdens twee verkeersongevallen waarvoor hij aansprakelijk was en terwijl zij haar bezwaar gesteund had op artikel 33 van haar exploitatiereglement naar luid waarvan « voor elk ongeval aan de fout van eiser te wijten, is gans de materiële schade welke hij aan het hem toevertrouwd voertuig zou be-rokkend hebben volledig te zijnen laste behalve akkoord met de directie welke het procent zal kunnen bepalen », de bestreden sententie weigert gezegd artikel 33 toe te passen om de redenen dat de fout waarvan er

sprake is niet bepaald is, dat bij ontstentenis van uitdrukkelijke afwijking van artikel 8 van de wet van 10 maart 1900, gewijzigd en aangevuld door artikel 4, 1, van de wet van 4 maart 1954, er reden is te overwegen dat het reglement naar de wet verwijst om de fout te bepalen dat in de ongevallen waarvan eiseres de tussenkomst van verweerder eist, geen enkele grove noch aanhoudende fout bewezen wordt noch zelfs aangevoerd en dat, dienvolgens, de aansprakelijkheid van verweerder niet ingezet is, terwijl de rechter aldus aan het exploitatiereglement van eiseres een draagwijdte toekent onverenigbaar met de vermeldingen van zijn artikel 33 en er de bewijskracht van miskent; terwijl door enerzijds, de tussenkomst van de bestuurder voor « elk » ongeval te voorzien, gezegd artikel 33 namelijk de zelfs lichte fout bedoelt welke niet gewoon is en door, anderzijds een beperking van deze tussenkomst in acht te nemen tot het met het bestuur te bepalen procent, dit wil zeggen een beperking van aansprakelijkheid, het noch het bedrag noch zelfs de grove fout bedoelt (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek), waaruit volgt dat, daar zij aan de overeenkomst van de partijen de gevolgen niet erkent, welke zij heeft, de bestreden sententie insgelijks de bindende kracht ervan miskent (schending van de artikelen 1134, 1135 van het Burgerlijk Wetboek en 8 van de wet van 10 maart 1900, gewijzigd en aangevuld door artikel 4, 1, van de wet van 4 maart 1954) ;

Overwegende dat de bestreden sententie vaststelt dat het exploitatiereglement van appellante, thans eiseres, hetwelk de partijen tot overeenkomst strekt, in zijn artikel 33, bepaalt dat « voor elk ongeval te wijten aan de fout van de bestuurder, zal gans de materiële schade welke hij aan het hem toevertrouwd voertuig zal be-rokkend hebben, volledig te zijnen laste zijn, buiten het geval van akkoord met de directie welke een procent zal kunnen bepalen » ;

Overwegende dat de sententie de wedereis van eiseres ongegrond verklaart om de redenen dat de « fout » in bovengemeld artikel 13 niet bepaald wordt en « dat bij ontstentenis van uitdrukkelijke afwijking van de wet (artikel 8 van de wet op de arbeidsovereenkomst, er reden is te overwegen dat het reglement zich voor de bepaling van de fout naar de wet schikt » ;

Overwegende dat de bepalingen door artikel 4-1 van de wet van 4 maart 1954 ingelast in artikel 8 van de wet van 10 maart 1900 op de arbeidsovereenkomst bepalingen zijn welke de wil van de partijen aanvullen ;

Dat, indien, opdat deze bepalingen niet toepasselijk zouden zijn, nodig is dat de overeenkomst van de partijen bedingen welke er mede strijdig zijn zou bevatten, het niet vereist is dat de partijen, uitdrukkelijk verklaren dat zij van de wet op de arbeidsovereenkomst afwijken ;

Overwegende dat de tekst van bovengemeld artikel 33 geen enkel onderscheid maakt tussen de grove fout en de lichte fout van de bestuurder ;

Dat, dienvolgens, de redenen van de sententie het bestreden dispositief niet rechtvaardigen ;

Dat het middel gegrond is ;

Om die redenen :

Vernietigt de bestreden sententie, in zover zij appellante thans eiseres, haar wedereis ontzegt en haar in de kosten van de twee gedingen veroordeelt ;

Beveelt dat van dit arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Veroordeelt verweerder in de kosten ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Werkrechttersraad van beroep te Bergen, kamer voor werklieden.

NOOT.

A. Het arrest van 10 maart 1966 bevestigt nogmaals (zie Cass. 19 februari 1960, R.W. 1960-61, 1967) dat de bepalingen van art. 8, 2e en 3e lid van de wet op de arbeidsovereenkomst bepalingen zijn die de wil van de partijen aanvullen. Voor de betekenis van die bepalingen zie men Cass. 17 oktober 1960, R.W. 1960-61, 1570.

B. 1. — Op de vraag wanneer aanvullend recht toepasselijk is, antwoordt Cass. 27 mei 1960, Pas, 1960, I, 1104: Des dispositions légales ou réglementaires supplétives de la volonté des parties ne s'appliquent aux contrats que pour autant que celles-ci n'y aient pas précisé leurs rapports juridiques en indiquant les règles et modalités auxquelles elles entendaient les soumettre.

Op te merken is dat de regel op algemene wijze wordt geformuleerd. In de noot van de Pasicrisie wordt verwezen naar De Page, I, nr. 175, A.

De formulering van het arrest van 10 maart 1966 is enigszins anders: Opdat deze bepalingen (d.i. van art. 8 der wet op de arbeidsovereenkomst), niet toepasselijk zouden zijn, is nodig dat de overeenkomst van de partijen

Ter vergelijking moge geciteerd worden wat Van Apeldoorn in zijn *Inleiding tot de studie van het Nederlands recht* (1959) zegt: Onder regelend recht, ook wel genoemd *aanvullend, dispositief of relatief recht*, verstaat men de regels die wijken voor de regeling, door de belanghebbende personen zelf gemaakt. Regelend recht wil dus alleen maar regelen en niet onvoorwaardelijk dwingen. Het dwingt enkel, indien en voor zover de belanghebbende partijen geen andere regeling hebben gemaakt. Het wil m.a.w. de leemten in de door de bijzondere personen gemaakte regeling *aanvullen* (blz. 134-135).

2. — Zonder te willen ingaan op de vraag of er in het aanvullend recht een element van dwingend recht schuilt, wordt hier even gezocht naar de afbakening van de terreinen van de wil der partijen en van het aanvullend recht.

De Page (I, nr. 175, A) zegt dat de aanvullende bepalingen diegene zijn die de wet heeft uitgevaardigd als algemene modellen van de juridische activiteit, voor het geval waarin de contracterende partijen slechts gedeeltelijk of in het geheel niet gebruik maken van de vrijheid die de wet hun gunt (art. 1134 B.W.).

Men kan dit als volgt opvatten: de wet verstrekt een model van overeenkomst, waaruit de partijen delen mogen verwijderen om ze te vervangen door zelfgemaakte delen. Dit geldt niet alleen voor de benoemde contracten, maar ook voor de onbenoemde, want ook voor deze stelt de wet een, zij het zeer algemeen, model te beschikking. Mochten er in de overeenkomsten nog leemten zijn, die noch door de wet, noch door de partijen zijn aangevuld, dan moet de rechter toch nog recht spreken krachtens het voorschrift van art. 4 B.W. De aldus verstrekte modellen zijn meer dan de modellen uit een verzameling van overeenkomsten; ze zijn meer dan een hulpmiddel voor de partijen. Ze zijn het recht van de partijen, tenzij dezen anders overeengekomen zijn. Ze zijn het gemene recht, en daarom zegt men dat de partijen, als ze hun zaken anders regelen, van de wet «afwijken» (de uitdrukking komt ook in bovenstaand arrest voor).

Zulke zienswijze vindt steun in bovenstaand arrest. Ook de omschrijving van Van Apeldoorn steunt ze, waar hij het regelend recht als eerste gegeven beschouwt, dat maar wijkt, indien en voor zover de be-

langhebbenden een andere regeling hebben gemaakt

3. — Men kan echter de zaken op een andere wijze bekijken en zeggen dat de overeenkomst het werk van de partijen is, dat eerst op zichzelf moet worden onderzocht, maar waarvoor de wet, als het niet af is, en enkel dan, de delen verstrekt die nodig zijn om het te voltooien. Zoals Van Apeldoorn zegt: de wet vult de leemten aan.

Deze zienswijze vindt steun in het arrest van 27 mei 1960, want het zegt dat de aanvullende wet *slechts* wordt toegepast *voor zover* de partijen hun rechtsverhoudingen niet zelf hebben geregeld.

4. — Al schrijft De Page (I, nr. 175, A) «que ce sont les règles usuelles de la vente et du louage qui *suppléeront* au silence des parties,» wat past bij de tweede zienswijze, toch schijnt zijn voorkeur te gaan naar de eerste, zoals moge blijken uit wat hij schrijft over de afwijkende bedingen in huurcontracten. Hij geeft toe (sans doute, zegt hij) dat het de partijen vrijstaat afwijkende bedingen te maken. «mais ces conventions, qu'elles soient expresses ou tacites, doivent être *certaines*, formelles. S'il n'est pas nettement établi qu'elles ont été conclues, l'art. 1719 s'applique. De plus, si leur *portée* est douteuse, elles devront s'interpréter en faveur du preneur, en contre le bailleur (Code civ. art. 1162).» (aldus De Page in IV, nr. 584. De Page illustreert zijn leer met een aantal beslissingen uit de jurisprudentie, waaronder echter geen enkel cassatiearrest.

Aanknopend bij deze beslissingen loont het de moeite te lezen wat Hilbert in zijn *Les biens immobiliers et les dégâts locatifs*, nr. 137 schrijft. De bedingen «Le locataire est tenu de toutes les réparations généralement quelconques» en «Le locataire aura à sa charge les réparations locatives et autres» hebben volgens hem geen betekenis en leggen alleen de huurherstellingen ten laste van de huurder. Het is dan toch bevreemdend bij De Page (I, nr. 175, A) te lezen: «Mais il est parfaitement licite de convenir que toutes les réparations, quelles qu'elles soient, seront à charge du locataire». Denkende aan de rechtspraak die hij in IV, nr. 584 citeert, kan men de vraag stellen of zijn beding, zoals het geformuleerd is in I, nr. 175, A, zou beschouwd worden als *une clause formelle* (IV, nr. 598) en of de rechter zich niet zou beroepen op de tekst van de auteur, waar hij zegt: «si la clause existe, mais si elle est rédigée d'une manière douteuse, vague, ou ambiguë, l'interprétation restrictive s'impose (art 1162). La jurisprudence a souvent eu l'occasion de faire application de cette dernière règle» (IV, nr. 598).

5. — Ook indien men de eerste zienswijze (zie hierboven, nr. 2) bijtreedt, toch lijkt uit het arrest van 10 maart 1966 te volgen dat men voor de beoordeling van bedingen die van het gemene recht afwijken, geen strengere maatstaven moet aanleggen dan voor de beoordeling van elk ander beding, dat in de wet geen model vindt.

Waar het arrest zegt dat het nodig is dat de overeenkomst van de partijen bedingen bevat die met de aanvullende wet strijdig zijn, zegt het eigenlijk niets meer dan dat het bestaan van een strijdig beding moet worden aangetoond.

Maar zulke eis geldt voor elk willekeurig beding. De rechter moet stellig zeker zijn betreffende het bestaan van het strijdige beding. Doch in het arrest staat niet dat het beding uitdrukkelijk moet zijn. Ook het adjectief «formeel», dat De Page in de hierboven geciteerde teksten herhaaldelijk bezigt, komt er niet in voor.

Nu is het wel zo dat het arrest zegt dat niet vereist is dat de partijen uitdrukkelijk verklaren dat zij van de wet afwijken. Waarschijnlijk zal wel geen enkele

auteur beweren dat het vereist is dat partijen uitdrukkelijk verklaren dat zij van de wet afwijken. Maar ook de bestreden sententie heeft dat niet gezegd. Er staat immers: « Bij ontstentenis van uitdrukkelijke afwijking van de wet », wat toch niet hetzelfde is als: « Bij ontstentenis van uitdrukkelijke verklaring van de partijen dat zij van de wet afwijken ».

6. — De aangewezen oplossing lijkt te zijn dat voor ieder beding in ieder contract, ook in contracten die overigens door een model van dwingend recht zijn geregeld, zoals in het litigieuze arbeidscontract, de rechter het beding op zichzelf moet beoordelen. Hiermede wordt niet bedoeld dat de rechter afstand moet doen van de gewone interpretatieregels en dat hij b.v. geen andere bedingen van het contract in zijn beoordeling mag betrekken. Hiermede wordt wel bedoeld dat als de rechter een beding te beoordelen heeft, hij moet uitgaan van het standpunt dat de partijen hebben willen gebruik maken van de vrijheid die art. 1134 B.W. hun geeft en dat zij nadat is komen vast te staan dat zij hun rechtsverhoudingen niet volledig hebben geregeld, dient hij zijn toevlucht te nemen tot de aanvullende wet.

Men moge hierbij bedenken dat als de partijen in hun overeenkomst een beding inlassen, het toch meestal hun bedoeling niet is, de wet te herhalen; en zelfs als ze de wet herhalen, dan is er toch de bijkomende bedoeling dat zij speciaal de nadruk willen leggen op de aldus uitgedrukte verplichtingen. Als het beding echter de termen van de wet niet weergeeft, dan heeft het een eigen bedoeling en moet het als dusdanig worden onderzocht.

Deze theorie vindt steun bij het besproken arrest. De vernietigde sententie meende dat de partijen naar de definitie van het begrip « fout » in art. 8 hadden verwezen (terloops weze aangestipt dat in art. 8 geen definitie van de fout, maar wel een beperking van de aansprakelijkheid wegens fouten voorkomt), maar het arrest neemt het beding op zichzelf en zegt dat in de tekst ervan geen enkel onderscheid tussen de grove fout en de lichte fout wordt gemaakt.

7. — Er is gewis een neiging om voor het beoordelen van het bestaan en voor de interpretatie van het afwijkend beding strenger te zijn. Het beding stoort niet alleen het gevoel van rechtszekerheid die verstrekt wordt door de aanvullende wet, maar het doet ook afbreuk aan een oplossing waarvan kan worden aangenomen dat de wetgever ze als de meest redelijke en de meest billijke heeft bedoeld, als de oplossing die overeenstemt met de aard der zaken, de gebruiken en de zeden.

Zulke overwegingen mogen er echter niet toe aanzetten om afwijkende bedingen strenger te beoordelen. Juist door geen dwingende regels in te voeren heeft de wetgever gemeend dat de partijen de oplossing die hij de verkieslijkste vindt, voor hun geval toch niet mogen geschikt achten.

Derhalve moet men, om art. 1134 B.W. zijn kracht te laten, zeggen dat én voor het onderzoek naar het bestaan van het afwijkend beding én voor de interpretatie ervan dezelfde regels moeten gelden als voor elk ander beding waarbij de wet geen model heeft ingevoerd. Stellig blijft de regel van art. 1162 B.W. gelden, maar ook art. 1157 B.W. blijft toepasselijk.

C.C.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 21 april 1966.

Voorzitter: M. Moureau.

Raadsleden: de Hr. Coyette en Mevr. Ciselet.

Auditeur: M. Dumont.

Gemeenten. — Toezicht. — Pensioenen van het gemeentebestuur.

De toezichthoudende overheid kan een gemeenteverordening wegens onwettigheid of krenking van het algemeen belang weliswaar niet vernietigen buiten de in de artikelen 86 en 87 van de gemeentewet bepaalde termijnen, maar zij overschrijdt haar bevoegdheid niet wanneer zij een individuele beslissing vernietigt welke de gemeenteoverheid zou heten gegrond te zijn op de voor haar geldende verplichting om haar eigen verordeningen toe te passen, als die beslissing in strijd is met een dwingende bepaling van de wet; zodoende vernietigt de toezichthoudende overheid de gemeenteverordening niet maar beperkt zij zich tot het censureren van de schending van de wet in een bijzonder geval.

In casu betrof het een beslissing waarbij de gemeenteraad aan een personeelslid een pensioen toekende dat gelijk was aan drie vierden van de gemiddelde wedde over de laatste twaalf maanden; die beslissing is in tegenstrijd met de tekst zelf van artikel 10 van het K.B. nr. 171 van 31 mei 1935, volgens hetwelk de provinciale en gemeentelijke pensioenen drie vierden van de gemiddelde wedde over de laatste vijf jaren niet mogen overschrijden.

Gemeente Schaarbeek t./ Belgische Staat (Minister van Binnenlandse Zaken).

Arrest nr. 11.762.

Gezien het op 30 juni 1964 ingediende verzoekschrift, waarbij de gemeente Schaarbeek de nietigverklaring vordert van het koninklijk besluit van 8 mei 1964 tot vernietiging van een beslissing van de gemeenteraad van Schaarbeek van 20 december 1965 die het ontslag van ploegbaas François Maes aanvaard en het rustpensioen van die ambtenaar vastgesteld heeft;

Overwegende dat de gemeenteraad van Schaarbeek, bij beslissing van 20 december 1963, na het ontslag van François Maes, met uitwerking op 29 februari 1964, te hebben aanvaard, hem een pensioen heeft toegekend, gelijk aan drie vierden van de gemiddelde wedde over de laatste twaalf maanden activiteit; dat het bestreden koninklijk besluit die beslissing op de volgende gronden heeft vernietigd:

Overwegende dat het bedrag van vermeld pensioen werd vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in het plaatselijk reglement op de pensioenen en zulks op de drie vierden van de gemiddelde wedde der laatste twaalf activiteitsmaanden;

Overwegende dat artikel 10 van het koninklijk besluit nr 171 van 31 mei 1935, tot wijziging van het koninklijk besluit nr 125 van 28 februari 1935, omtrent de bezoldigingen en pensioenen ten laste van de provinciën en de gemeenten, behelst dat, behoudens hetgeen bij het eerste lid van § 3 van artikel 8 van de wet van 29 juli 1926 ten gunste van de oudstrijders of hiermede gelijkgestelden bepaald is, de provinciale en gemeentelijke pensioenen niet meer mogen bedragen dan de drie vierden van de gemiddelde wedde der vijf laatste jaren, behalve wat het behoud betreft van de voordelen waarvan sprake in artikel 2 van de wet van 25 april 1933

betreffende het pensioen van het gemeentepersoneel ;

Overwegende dat belanghebbende, die op 14 februari 1934 in dienst van de gemeente trad, geen aanspraak kan maken op het gunstiger stelsel bedoeld bij de bepalingen van artikel 2 van evenvermelde wet van 25 april 1933, tenzij binnen de perken gesteld door de hogervermelde besluiten nrs 125 en 171 ; dat de gemeenteraad van Schaarbeek de wet derhalve op onjuiste wijze heeft toegepast ;

Overwegende dat de bestreden handeling zich beperkt tot het bekritiseren van het bedrag van het toegekende pensioen en dus moet worden uitgelegd als alleen maar de bepalingen tot vaststelling van dat bedrag te vernietigen ; dat artikel 1 van de gemeenteraadsbeslissing van 20 december 1963, dat het ontslag van François Maes aanvaardt, geen onderwerp van censuur is geweest en voort uitwerking zal hebben ;

Overwegende dat artikel 10 van de gecoördineerde koninklijke besluiten nr 125 van 28 februari 1935 en nr 171 van 31 mei 1935, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr 280 van 31 maart 1936, bepaalt : « Behoudens hetgeen bij het eerste lid van paragraaf 3 van artikel 8 van de wet van 29 juli 1926 ten gunste van de oudstrijders of hiermede gelijkgestelden voorzien is, mogen de provinciale en gemeentelijke pensioenen niet meer bedragen dan de drie vierden van de gemiddelde wedde der vijf laatste jaren » ;

Overwegende dat verzoekster bij beslissing van 16 maart 1956 besloten heeft, de bepalingen van haar verordening van 2 maart 1923 op de pensioenen van het gemeentepersoneel, toepasselijk te verklaren op alle ambtenaren in vast verband benoemd in de periode 1 januari 1934 — 31 december 1955 ; dat die bepaling vernietigd is door een koninklijk besluit van 4 juli 1956, dat zelf vernietigd is door een arrest van de Raad van State van 12 december 1957 ; dat de beslissing van 16 maart 1956 bovendien voor de pensionering de minimumleeftijd van zestig jaar eiste, overeenkomstig artikel 1, voorlaatste lid, van de wet van 23 april 1933 ; dat verzoekster, bij beslissing van 23 december 1960, de slotparagraaf van artikel 2 van genoemde gemeenteverordening door de volgende bepaling heeft vervangen : « Ieder gemeenteambtenaar met ten minste 30 jaar dienst, zal recht hebben op een rustpensioen gelijk aan drie vierden van zijn gemiddelde wedde over de laatste twaalf maanden activiteit » ; dat die beslissing te geleger tijd medegedeeld werd aan de toezichthoudende overheid, die ze niet vernietigd heeft ;

Overwegende dat verzoekster, tot staving van haar beroep, een enig middel ontleent aan overschrijding van macht, inzover het bestreden koninklijk besluit « de beslissing van 20 december 1963 van de gemeenteraad van Schaarbeek vernietigt omdat deze indruist tegen artikel 10 van het koninklijk besluit nr 171 van 31 mei 1935 tot wijziging van het koninklijk besluit nr 125 van 28 februari 1935 omtrent de bezoldigingen en pensioenen ten laste van de provinciën en de gemeenten, terwijl die beslissing van 23 december 1960 die definitief geworden is omdat de toezichthoudende overheid ze niet heeft vernietigd binnen de in de artikelen 86 en 87 van de gemeentewet voorgeschreven termijnen » ;

Overwegende dat de toezichthoudende overheid een gemeenteverordening wegens onwettigheid of krenking van het algemeen belang weliswaar niet kan vernietigen buiten de in de artikelen 86 en 87 van de grondwet bepaalde termijnen, maar dat zij haar bevoegdheid niet overschrijdt wanneer zij een individuele beslissing vernietigt welke de gemeenteverordening zou heten gegrond te zijn op de voor haar geldende verplichting om haar eigen verordeningen toe te passen, als die beslissing in

strijd is met een dwingende bepaling van de wet ; dat de toezichthoudende overheid zodoende de gemeenteverordening niet vernietigt maar zich beperkt tot het censureren van de schending van de wet in een bijzonder geval ;

Overwegende dat hier kan worden volstaan met een vergelijking van de beslissing van 20 december 1963, voor zover zij aan François Maes een pensioen toekent dat gelijk is aan drie vierden van de gemiddelde wedde over de laatste twaalf maanden, met artikel 10 van het koninklijk besluit nr 125 van 28 februari 1935, om vast te stellen dat die beslissing in tegenspraak is met de tekst zelf van dat artikel 10, volgens hetwelk de provinciale en gemeentelijke pensioenen drie vierden van de gemiddelde wedde over de laatste vijf jaren niet mogen overschrijden ;

Overwegende dat niet wordt betoogd, dat François Maes in aanmerking kan komen voor een gunstigere regeling die eventueel krachtens dat artikel 10 kan worden toegepast ;

Overwegende dat dus niet vaststaat dat de tegenpartij haar bevoegdheid te buiten is gegaan,

Besluit :

Art. 1. Het beroep is verworpen.

Art. 2. De kosten, bepaald op 750 fr. komen ten laste van verzoekster.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 22 december 1966.

Voorzitter : M. Maréchal.

Raadsheren : M.M. Liard en Grenez.

Advokaat-generaal : M. Cerckel.

Advokaten : Mrs. De Munck en Meinertzhagen Loco Vaes.

Bevoegdheid en aanleg. — Eis tot betaling van een geldsom in vreemde munt. — Geen schatting. — Geen verwijzing naar een gekende koers. — Vonnis in laatste aanleg.

Wanneer betaling geëist werd van een geldsom in vreemde munt, al zij het tegen omzetting in Belgisch geld, maar de eis werd niet geschat en er werd niet verwezen naar een op de datum van de gerechtelijke beslissing gekende koers, dan is het op die eis gewezen vonnis in laatste aanleg. Vreemde munten zijn immers geen openbare fondsen of genoteerde waarden in de zin van art. 29 der wet op de bevoegdheid, maar moeten met koopwaren gelijkgesteld worden.

Burnay-Noel t./Pollak.

Gezien, in gelijkvormige uitgifte, het vonnis op 5 augustus 1965 gewezen door de rechtbank van koophandel te Antwerpen, betekend op 26 augustus 1965 en waartegen, op 9 september 1965, een naar vorm en tijd regelmatig beroep werd ingesteld ;

Aangezien de eis door geïntimeerde, bij dagvaarding de dato 9 juni 1964 ingeleid, strekte tot betaling van : « de tegenwaarde in Belgische frank tegen de hoogste koers van de dag op het ogenblik van de betaling van de som van 16.890 Escudos en om de onverkochte roken en andere modevoorwerpen ter beschikking van verzoekster te Lissabon... te stellen en, bij gemis aan dit te doen, om aan verzoekster te betalen de tegenwaarde in Belgische frank tegen de hoogste koers van de dag op het ogenblik van de betaling, van de som van : 33.900 Escudos, te vermeerderen met de vergoe-

dende intresten vanaf 16 mei 1964, de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding »;

Aangezien deze vordering in eerste aanleg noch gewijzigd noch geschat werd en, door het aangevochten vonnis ingewilligd werd zoals zij gesteld was, terwijl geen tegeneis ingediend werd;

Aangezien het beroep slechts op de grond van het geding slaat;

Aangezien vreemde munten geen openbare fondsen of genoteerde waarden zijn in de zin van artikel 29 der wet van 25 maart 1876 en trouwens niet begrepen zijn in de prijscourant die iedere maand in het Staatsblad gepubliceerd wordt krachtens artikel 6 van het Koninklijk besluit nummer 308 van 31 maart 1936;

Aangezien bewuste wetsbepaling een bijzondere regel oplegt en, als dusdanig, voor geen uitbreidende interpretatie of analogische toepassing vatbaar is;

Aangezien een eis gesteld in vreemde munt, al weze het mits omzetting in Belgisch geld doch zonder verwijzing naar een op de datum van de gerechtelijke beslissing gekende koers, met een koopwaar dient gelijkgesteld te worden, derwijze dat, bij gemis aan schatting, het aangevochten vonnis in laatste aanleg gewezen werd;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935,

Gehoord in openbare zitting het conform advies van de heer Advocaat-Generaal Cerckel,

Alle andere, meer omvattende of strijdige besluiten verwerpend,

Verklaart het beroep niet ontvankelijk;

Veroordeelt appellante tot de kosten in beroep.

NOOT : Zie o.m. in dezelfde zin :

Cass. 27 oktober 1932, Pas. 1932, I, 288 ; Cass. april 1933, Pas. 1933, I, 199 ; Cass. 18 mei 1933, Pas. 1933, I, 245 ; Brussel, 21 mei 1927, Pas. 1928, II, 40 ; Brussel, 2 juni 1951, R.W. 1951-52, 260 met noot ; Brussel, 18 juni 1952, Pas. 1953, II, 44 ; Luik, 8 juli 1952, Jur. Liège, 1952-53, 92 ; Brussel, 25 april 1956, Pas. 1957, II, 68 ; Brussel, 5 juni 1958, Pas. 1959, II, 8 ; Brussel, 14 november 1958, Pas. 1960, II, 24 ; Brussel, 19 februari 1960, Pas. 1960, II, 276 ; Brussel, 24 januari 1964, J.P.A. 1964, 137 ; Luik, 24 april 1965, Jur. Liège, 1964-65, 281.

Passen echter art. 29 bevoegdheidswet toe o.m. :

Brussel, 8 januari 1954, R.W. 1954-55, 168 ; Brussel, 1 februari 1957, J.T. 1957, 484 met kritische noot van Fettweis ; Brussel, 3 mei 1957, Pas. 1958, II, 259 ; Brussel, 12 juli 1957, J.P.A. 1958, 60.

Interessant, daar het probleem van de overdreven schatting erin aangeraakt wordt, is het arrest van Brussel, 2 juni 1951, R.W. 1951-52, 260 met noot.

Uit vorenstaand arrest mag wel afgeleid worden dat door een verwijzing naar een welbepaalde koers aan de schattingseis zou voldaan zijn.

Wat betreft de bevoegdheid in verband met een eis in vreemde munt, zie men : Kooph. Luik, 3 december 1945, J.T. 1946, 45 met noot Gourdet en Kooph. Brussel, 114 mei 1960, R.W. 1960-61, 947. Verg. Cass. 4 februari 1965, Pas. 1965, I, 558.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 20 juni 1966.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Le Fevere de Ten Hove en De Witte.

Advokaat-generaal : M. Versée.

Advokaten : Mrs. Majeur en Leuridan.

1. Bevoegdheid en aanleg. — Eis tot betaling van verscheidene wisselbrieven. — Onderscheiden oorzaken. — Toepassing van art. 23 lid 2 bevoegdheidswet.
2. Wisselbrief en orderbriefje. — Aanduiding van een bank als begunstigde in de wisselbrief. — Betekenis.

1. *Daar de op een wisselbrief steunende vordering de cambiaire verbintenis zelf als oorzaak heeft, bevat een eis tot betaling van verscheidene wisselbrieven zoveel punten als er wisselbrieven zijn met elk een eigen oorzaak en wordt ieder punt naargelang zijn eigen waarde in eerste of in hoogste aanleg gevonnist.*
2. *Wanneer de trekker van een wisselbrief een bank als begunstigde aanwijst, mag eensdeels niet op grond van het contract dat aanleiding gaf tot het trekken van de wisselbrief, gezegd worden dat de trekker de schuld-eiser-beneficiaris is, en mag andersdeels bij het ontbreken van een onontbeerlijke vermelding dienaangaande, niet bij wijze van interpretatie geoordeeld worden dat het de bedoeling van de trekker was de bank als lasthebber, en dus zichzelf als lastgever-beneficiaris aan te wijzen.*

Matton-Spruytte t./P.V.B.A. Stock & Courtens.

Gezien de stukken waaronder de uitgifte van het bestreden vonnis dd. 18 mei 1965 verleend door de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk, waartegen tijdig en in regelmatige vorm beroep werd ingesteld ;

Nopens de ontvankelijkheid van het Beroep :

Overwegende dat de eis strekt tot betaling door appellante aan geïntimeerde van drie wisselbrieven, vermeerderd met de protestkosten, door geïntimeerde op de P.V.B.A. Favetex getrokken en door appellante voor aval getekend ;

Overwegende dat de op een wisselbrief gesteunde actie als oorzaak heeft niet de onderliggende verbintenis die tot het uitgeven van de wissel aanleiding gaf, doch de cambiaire verbintenis zelve (zie o.m. Verbr. 25-10-1962, Pas 1963, 1, 254) ; dat bijgevolg de eis van 61.747 fr. met 810 fr. protestkosten drie verschillende hoofden bevat, dewelke van verscheidene oorzaken afhangen, te weten : de drie cambiaire verbintenissen door appellante aangegaan ; dat ieder van deze hoofden volgens zijn eigen waarde in eerste of in laatste aanleg beslecht werd (art. 23 al. 2 Bevoegdheidswet) ; dat dienvolgens het beroep niet ontvankelijk is defectu summae wat betreft de beschikking over de eisen tot betaling van de volgende wisselbrieven met aankleven, waarvan het bedrag het peil van de laatste aanleg niet overtreft, te weten : de wissel groot 14.369 fr. + 242 fr. protestkosten en de wissel groot 15.842 fr. + 242 fr. protestkosten ;

Ten gronde, nopens de wissel van 31.536 fr. met 326 fr. protestkosten :

Overwegende dat op deze wisselbrief worden aangeduid : als trekker : geïntimeerde, als getrokken : de P.V.B.A. Favetex, als begunstigde : de N.V. Kredietbank, als avaliserende partij : appellante ;

Overwegende dat door appellante opgeworpen wordt dat geïntimeerde die niet aangeduid wordt als de beneficiaris van de wissel en die niet kan laten blijken van haar recht

VLAAMSE JURISTEN,
ABONNEERT U OP
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

op grond van een ononderbroken reeks endossementen (art. 16 van de eenvormige wet op de wisselbrieven), geen enkele cambiaire vordering jegens appellante bezit;

Overwegende dat in het vonnis a quo hierop wordt geantwoord dat de N.V. Kredietbank in de wisselbrief als begunstigde wordt aangeduid « met de klaarblijkelijke bedoeling de wisselbrief te laten innen voor de schuldeiser » (d.w.z. geïntimeerde als schuldeiseres in het onderliggend contract), voor wie « de bank optreedt als lasthebber »;

Overwegende dat deze zienswijze niet kan worden bijgetreden, op grond van volgende beschouwingen:

1) bij art. 1, 6° van de eenvormige wet op de wisselbrief wordt bepaald dat de wisselbrief vermeldt: de naam van de persoon aan wie of op order van wie de betaling moet geschieden; bij art. 2 derzelfde wet wordt bepaald dat bij gebrek aan deze melding de titel niet als wisselbrief geldt; 2) het formeel en het abstract karakter van de wisselbrief, welke kenmerken door de eenvormige wet werden geaccentueerd en gesanctioneerd, laten niet toe, eensdeels, cambiaire verbintenissen te beoordelen op grond van het contract dat aanleiding gaf tot het uitgeven van de wissel (wat de eerste rechter nochtans deed met de trekker als de schuldeiser-beneficiaris te aanzien), anderdeels, aan het ontbreken van een onontbeerlijke melding (indien men de zienswijze van de eerste rechter volgt ontbreekt de naam van de zgz lastgever, eigenlijke beneficiaris te supplereen bij wijze van interpretatie (wat de eerste rechter deed met te zeggen dat het de bedoeling was van de trekker de Kredietbank als lasthebber, en dus zichzelf als lastgever-beneficiaris, aan te wijzen (Zie *Frédéricq* X nrs. 9 en 30);

Overwegende dat uit bovenstaande beschouwingen volgt dat, in het raam van de strenge regels die de instelling van de wisselbrief beheersen, het niet mogelijk is de N.V. Kredietbank als iets anders te beschouwen dan als de werkelijke beneficiaris van de litigieuze wisselbrief; dat bijgevolg appellante moet gevolgd worden in haar stelling dat geïntimeerde, die niet kan laten blijken van haar recht op grond van een ononderbroken reeks endossementen geen houder is doch eenvoudige detentor van de wisselbrief, zodat ze geen cambiaire vordering tegen appellante bezit;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Verklaart het beroep niet ontvankelijk *defectu summae* wat betreft de beschikking van het vonnis a quo nopens de wisselbrieven groot respectievelijk 14.369 fr. en 15.842 fr. met de erop betrekking hebbende protestkosten (tweemaal 242 fr.) zij voor een totaal ten principale van 30.695 fr.;

Verklaart het beroep voor het overige ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis dienaangaande teniet en desbetreffend opnieuw wijzend;

Verklaart de door geïntimeerde ingestelde cambiaire vordering tot betaling van 31.536 fr. met 326 fr. protestkosten ongegrond;

Veroordeelt ieder der partijen tot de helft der kosten van beide aanleggen.

NOOT: De inhoud van vorenstaand arrest en meer in het bijzonder de algemene strekking ervan zal de lezers tot omzichtigheid aanzetten bij het ontleden van het vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk van 26 oktober 1961, gepubliceerd in het Rechtskundig Weekblad 1966-1967 kolom 569 en volgende.

Het arrest komt te pas een einde stellen aan een bij bepaalde rechtbanken ingeburgerde strekking naar een toe-

nemende lakse interpretatie van het wisselrecht ingevolge waarvan de beginselen van de cambiale abstractie, formalisme en strengheid uiteindelijk nog weinig betekenis meer zouden hebben.

Met recht heeft de oorspronkelijke verweerder beroep aangetekend tegen het in dit nummer opgenomen vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Kortrijk van 18 mei 1965, want buiten elke beschouwing ten gronde dient aangestipt dat het vonnis de stelling van verweerder niet weerlegt naar luid waarvan men slechts houder van een wisselbrief kan worden ingevolge een regelmatig endossement (dat terzake ontbrak).

Anderzijds beoogt het dat de trekker houder is geworden ingevolge de materiële teruggave van de wisselbrief; zulks strookt geëenzins met de geldende rechtsbeginselen aangezien de wisselbrief niet aan toonder kan worden uitgeschreven (maar wel gerugtekend) zodat de bezitter onmogelijk zijn hoedanigheid van houder kan geput hebben in het louter bezit van het papier, tenware het blanco is geëndosseerd.

Aan die beginselen heeft het Hof van Beroep terecht herinnerd.

1) Het vonnis van de rechtbank van Koophandel te Kortrijk van 26 oktober 1961 (R.W. 1966-1967, Kol. 569 en volgende) stelt het probleem van de omstandigheden in dewelke het bewijs van de incasso opdracht (of mandaat ter inning) mag toegelaten worden ondanks de bewoordingen van de wisselbrief.

Het formeel, anders gezegd, formalistisch karakter van de wissel laat, in beginsel, aan partijen niet toe het bestaan van andere rechtsverhoudingen te bewijzen dan diegene welke uit de redactie of de bewoordingen van de wisselbrief blijken (Lescot en Roblot: *Effets de Commence*, I blz. 363 in fine).

Evenwel leren doctrine en rechtspraak, welke in de eerste plaats steunen op billijkheidsgronden alsook op de theorie van de onrechtmatige verrijking, gestaafd door de bepaling van het artikel 566 van de faillissementswet, dat achter het rechtstreekse aanduiden van de bank als begunstigde of achter een gewoon (en dus eigendomsoverdragend) endossement, een incasso-opdracht of een lastgeving kan schuil gaan.

Deze tempering van het cambiaal formalisme heeft betrekking op twee mogelijke, welbepaalde gevallen.

Eerste geval: de persoon die, naar luid van de bewoordingen van de wisselbrief, er houder van is, hetzij als begunstigde, hetzij als geëndosseerde, doch in werkelijkheid slechts als lasthebber, kan failliet verklaard worden.

Het moet, in dergelijk geval, de werkelijke schuldeiser (trekker of endossant ter incasso) mogelijk zijn het papier in handen van de faillissementscurator te revindiceren; anders zou de curator, beweerde dat de gefailleerde houder is van de wisselbrief, het papier kunnen innen ten profijte van de massa.

Aldus zou de werkelijke schuldeiser van elk recht beroofd worden aangezien aan de betrokkene niet zou kunnen verweten worden aan een verkeerde schuldeiser te hebben betaald, vermits hij zal betaald hebben in handen van een persoon die formeel houder van de wisselbrief was.

Het gevolg daarvan is dat de massa zich onrechtmatig zal verrijkt hebben; de werkelijke schuldeiser van de acceptant zal moeten bewijzen, tegen en boven de bewoordingen van de wisselbrief, dat de gefailleerde slechts lasthebber is geweest; het artikel 566 van de Faillissementswet laat hem impliciet toe dergelijk bewijs te leveren.

Levert hij dat bewijs niet, dan zal zijn eventuele aangifte van schuldordering betwist worden en eveneens elk cambiaal verhaal verloren gaan ingeval de faillissementscurator weigert het papier terug te geven. (Beroep Brussel, 11 maart 1936, Rev. de la Banque 1938, blz. 111,

Hrb. Kortrijk, 3 juli 1937, Jur. Comm. Flandres, 1937, blz. 149; Hrb. Luik 4 november 1933, Pas. 1934, III, 168; Lescot en Roblot, Effets de Commerce, I, nr. 332; Hamel, Banques et Opérations de Banque, nr. 1112; Van Ryn, II, nr. 1497, III, nr. 2214, IV, nr. 2775; Frédéricq, X, nr. 118 en VIII, nr. 473; Les Nouvelles, Droit bancaire, blz. 488, nr. 12).

Wanneer de inning van het papier aan een bank wordt toevertrouwd, geeft zulks aanleiding tot het opstellen van verscheidene geschriften waaruit het bewijs van het mandaat blijken zal, namelijk a) een ingifteborderel « ter inning »; b) het afleveren van een ontvangstbewijs waarin bepaald wordt dat het bedrag van de wisselbrief op de rekening van de ingever (remittent) zal gecrediteerd worden na inning ervan; c) het boeken van de wisselbrief op een afzonderlijke rekening « wissels ter incasso »; bovendien kan dergelijk bewijs gestaaft worden door de omstandigheid dat aan de remittent geen interest wordt vergoed voor zijn remise, want de lasthebber is intrest verschuldigd op de door hem geïnde sommen die hij voor zich zelf heeft gebruikt (artikel 1996 Burgerl. Wetb.), alsook door de briefwisseling gevoerd met de lasthebber (Escarra, Principes de Droit Commercial, VI, nr. 624).

Tweede geval: aan de werkelijke schuldeiser moet eveneens de mogelijkheid gegeven worden het product van het incasso op te eisen ten laste van de mandataris, uiterlijke eigenaar of houder van het papier; dit beginsel betekent in feite een uitbreiding van het toepassingsgebied van artikel 566 van de faillissementswet dat slechts de revindicatie van het papier toelaat, wanneer het in natura kan teruggevonden worden in handen van de gefailleerde.

Het steunt op billijkheidsgronden; de gefailleerde is immers nooit eigenaar van het papier geweest; aan de lastgever of werkelijke eigenaar een louter niet bevoorrechte schuldvordering toekennen zou de onrechtmatige verrijking van de lasthebber betekenen.

De uitdrukking « niet bevoorrechte schuldvordering » betekent niet dat de lastgever, eigenaar van het papier, een bevoorrechte schuldvordering heeft tegen de gefailleerde, aangezien de lastgever geen voorrecht heeft ten opzichte van de schuldeisers van de lasthebber naar luid van het gemeen recht.

Het door artikel 566 van de faillissementswet ingesteld uitzonderlijk regime heeft tot doel aan de eigenaar van handelspapier toe te laten, hetgeen de lasthebber voor rekening van de mandant heeft geïnd, op te eisen, vermits de mandataris niet voor eigen rekening het provenu van de inning bezit.

Het bewijs van de opdracht ter inning ondanks de bewoordingen vervat in de wisselbrief mag bijgevolg slechts toegelaten worden in de twee hierboven vermelde gevallen, tenware er simulatie (een schijnhandeling) is geweest met het opzet de betrokkene van zijn verweermiddelen te beroven.

De schijnhandeling is een bijzonder belangrijk element bij het bewijs van de kwade trouw en kan desgevallend door het bestaan van de geheime incasso-opdracht bevestigd worden; uit de geheime incasso-opdracht mag echter niet stelselmatig de schijnhandeling worden afgeleid; het bewijs van de simulatie behoort tot het toepassingsgebied van het artikel 17 van de Eenvormige Wet.

Het is nuttig te weten dat het Nederlands Wetboek van Koophandel (artikel 102-a), ter aanvulling van de Eenvormige Wet de « incassowisselbrief » heeft ingevoerd, waardoor dient verstaan de wisselbrief die rechtstreeks aan order van de lasthebber van de trekker luidt; op de wisselbrief dient dan de vermelding « waarde ter incassering » of een gelijkaardige vermelding aangebracht

te worden, zoals zulks zowel door de Belgische als door de Nederlandse Wetgeving is bepaald voor het endossement ter incasso; dergelijk endossement heet procuraëndossement in tegenstelling tot de incassowissel.

De Nederlandse rechtsleer aanvaardt, ondanks deze wetsbepalingen, de geldigheid van de geheime incassowisselbrief, anders gezegd, de incassowissel welke de vermelding « waarde ter incasso » niet draagt, en zulks op grond van een met artikel 566 van de Belgische faillissementswet gelijklopende bepaling van het Nederlandse Wetboek van Koophandel, namelijk het artikel 242.

De lezing van het bovenvermeld vonnis van 26 oktober 1961 geeft nog aanleiding tot de volgende opmerkingen.

2. Naar luid van de Nederlandse rechtstaal is de « nemer » van een wisselbrief de oorspronkelijke begunstigde ervan, al is die begunstigde tevens de trekker (Molengraaff blz. 108).

Nergens vindt men in de wet de rechtsgrond die aanleiding geeft tot het door de rechtbank gemaakt onderscheid tussen de « nemer » (jegens de trekker) en de « houder » (jegens de betrokkene).

De Eenvormige Wet spreekt van de bezitter (art. 16), de rechtmatige houder (art. 16), de houder (art. 17) of de eigenaar (art. 90).

Al deze personen kunnen de wisselbrief verkregen hebben hetzij als oorspronkelijke begunstigde, hetzij als geëndosseerde, hetzij nog als drager wanneer de drager de wisselbrief heeft verkregen ingevolge een blanco endossement.

3. Wanneer de rechtbank in de aanhef van het vonnis aanneemt dat partijen niet betwisten dat er een disconto verrichting heeft plaats gehad, is zij niet gerechtigd eenzijdig te beslissen dat er « nooit een werkelijke verdiscontering heeft plaats gehad » en verder « de directe wisselkredietopening als rechtsgrond aan te nemen en te kunnen aannemen. »

Gans het betoog van het vonnis strekt er toe de incasso-opdracht te bewijzen om het de verweerder mogelijk te maken de verweermiddelen in te roepen tegen de bank-begunstigde, en van de aanlegger een duidelijke afrekening van het debetsaldo in rekening courant te bekomen, zulks op grond van artikel 18 alinea 2 van de Eenvormige Wet.

Het artikel 17 van de Eenvormige Wet kon geen toepassing vinden aangezien terzake de kwade trouw van de houder van het papier niet werd ingeroepen.

Terzake had blijkbaar de trekker (verweerder) de wissel uitgeschreven op een van zijn afnemers en ten gunste van de bank met het oog op het disconteren van het papier (disconto-cliënten) in het raam van een kredietopening.

4. Ingevolge dergelijke verrichting wordt het bedrag van de wisselbrief, onder aftrek van de rente berekend vanaf de ingifte (remise in rekening courant) tot aan de vervaldag, op het credit van de rekening-courant geboekt, waardoor de kredietnemer in staat wordt gesteld over het provenu van het disconto te beschikken door middel van cheques, overschrijvingen, dispositie aan kas, enz. (Van Ryn, II, nr. 1450 en III, nr. 2147).

De bank-begunstigde wordt alsdan eigenaar van het papier; blijft de wisselbrief op de vervaldag onbetaald, dan wordt de remise, vermeerderd met de kosten, tegengeboekt in de rekening-courant, d.w.z. geboekt door het debet van de rekening.

Doorgaans wordt de wisselbrief aan de remittent teruggegeven om zijn regresrechten uit te oefenen tegen de wisselschuldenaar (s).

Werd de rekening-courant inmiddels afgesloten met een debetsaldo, dan heeft de bank de keuze hetzij de

remittent (trekker) aan te spreken in betaling van de wisselbrieven, hetzij de betaling van het debetsaldo te vorderen maar dan zonder de voordelen verbonden aan de cambiale vordering (afwezigheid van termijnen van respijt, niet tegenstelbaarheid van verweermiddelen enz.)

5. De kredietnemer kan ook door hem geaccepteerde wisselbrieven laten disconteren door zijn bankier ten behoeve van de trekker; deze laatste ontvangt het nominaal bedrag van de wisselbrieven terwijl de rente ten laste van de kredietnemer wordt gelegd (disconto leveranciers: Van Ryn, III, nr. 2152).

Aldus bekomt de kredietnemer gemak van betaling terwijl zijn leverancier onmiddellijk wordt betaald.

Op de vervaldag wordt het bedrag van de wisselbrief, voorzover er dekking op rekening is, of nog, binnen de perken van de kredietlijn, op het debet van de rekenincourant geboekt.

6. Een andere kredietvorm waarbij aan de ingever — die over geen kredieten beschikt — voorschotten op handelspapier worden toegestaan, is het rechtstreeks krediet of de rechtstreekse kreditering.

De cliënt geeft handelspapier ter incasso in aan de bank (cheques, wisselbrieven, enz.) die hem onmiddellijk het bedrag ervan uitkeert, doch onder voorbehoud van betaling of van inkomst, net zoals bij een disconto-verrichting.

Het papier wordt gerugtekend ter incasso aan de bank; deze wordt dus niet eigenaar van het papier en daarom wordt de verrichting niet onder de benaming van disconto aangeduid (Les Nouvelles, Droit bancaire, blz. 488, nr. 12; Van Ryn, III, nrs. 2071 en 2214).

In de kredietvorm waarbij de ingever onmiddellijk over het bedrag van het ingegeven papier mag beschikken, zijn er in feite twee verrichtingen, namelijk een ingifte ter incasso enerzijds, en een kasvoorschot anderzijds (Hamel, Banques et Opérations de Banque, II, nr. 1052).

Van incasso-papier wordt de bank niet eigenaar, maar bezitter als mandataris, ingevolge endossement ter incasso; ter inning afgegeven papier moet dus noodzakelijk uitgeschreven worden aan order van de trekker en geendosseerd aan de bank ter incasso.

In geval van non betaling mag de bank de uit de wisselbrief voortvloeiende rechten uitoefenen; doorgaans echter stuurt ze het papier aan de ingever terug en heeft zij het recht terugbetaling te eisen van het onder voorbehoud van inkomst of onder onthbindende voorwaarde verleend krediet.

Er dient voor gezorgd dat de ingever regelmatig opnieuw houder van het papier wordt, hetzij door schrapping van het endossement hetzij door een nieuw endossement van de ingever; dergelijk endossement (na protest of na het verstrijken van de aanbiedingstermijn: art. 20 van de Eenvormige Wet) moet noodzakelijk gedagtekend zijn en zou best gepaard gaan met de vermelding zonder waarborg.

J. Liebaert

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

18 mei 1965.

Voorzitter: M. De Nolf.

Referendaris: M. Cosaert.

Advokaten: Mrs. Leuridan en Mayens.

Wisselbrief en orderbriefje. — Trekker wijst een bank als nemer aan. — Bank is lasthebber. — Wanbetaling. — Rechten van de trekker.

Wanneer de schuldeiser die een wissel op zijn schuldenaar trekt, daarin een bank als nemer aanwijst, is de bedoeling klaarblijkelijk de wissel te laten innen voor de trekker; in dit geval treedt de bank op als lasthebber van de trekker en is de wissel nooit op de bank overgegaan. Als vervolgens, wegens wanbetaling, de bank de wissel zonder endossement overmaakt aan de trekker, kan deze op zijn beurt als houder van de wissel de avalgever aanspreken tot betaling.

P.V.B.A. Stock & Courtens t./Matton-Spruytte.

Gezien de daging van 4 maart 1965, waarbij eiseres jegens verweerster de betaling vordert van 61.747 fr. wegens wissels en 810 fr. wissel-protestkosten, met de wettelijke rente en de kosten van het geding;

Gehoord de beide partijen in haar middelen en besluiten;

Overwegende dat eiseres drie wisselbrieven ten bedrage van in totaal 61.747 fr. heeft getrokken op de P.V.B.A. « Favotex », die deze heeft geaccepteerd;

Dat verweerster de wissels voor aval heeft ondertekend voor de voorvermelde firma;

Dat de wissels werden geprotesteerd, zodat eiseres jegens verweerster de betaling vordert, met de wissel-protestkosten voor een bedrag van 810 fr.;

Overwegende dat verweerster aanvoert dat de wisselbrieven op order gesteld werden van de N.V. Kredietbank, de nemer;

dat de rechten uit een wisselbrief slechts kunnen worden uitgeoefend door de nemer, de oorspronkelijke begunstigde zijnde, of de houder, aan wie de nemer de wisselbrief heeft overgedragen door endossement; dat eiseres niet aantoonde dat de wisselbrieven door endossement aan haar werden overgedragen, zoals vereist bij art. 16 van de Eenvormige Wisselwet, zodat eiseres slechts bezitster is en geen houdster van de wisselbrieven, en zij derhalve geen enkele cambiale vordering bezit jegens verweerster;

Overwegende dat eiseres de wissels getrokken heeft op haar schuldenaar (de P.V.B.A. Favotex) en daarin als nemer de N.V. Kredietbank aanwijst, met de klaarblijkelijke bedoeling de wisselbrieven te laten innen voor de schuldeiser (eiseres);

dat in dit geval de bank optreedt als lasthebber van eiseres en de wissels nooit op de bank zijn overgegaan;

dat wegens de wanbetaling de bank de wisselbrieven terug aan de trekker heeft overgemaakt, die op zijn beurt als houder van de wissels de avalgever (verweerster) kan aanspreken tot betaling;

dat derhalve krachtens het voorgaande het verweer niet opgaat en verweerster gehouden is tot de betaling van het gevorderde dat geen aanleiding geeft tot verdere betwisting;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend, veroordeelt verweerster om aan eiseres te betalen het bedrag van in totaal 62.557 fr. met de wettelijke rente op 61.747 fr. te

rekenen van de vervalldag tot aan de daging, en daarna de rechtelijke rente op 62.557 fr.;

Verwijst verweerster tot de kosten van het geding tot heden begroot op de som van 1.035 fr.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling;

NOOT: Zie het in dit nummer opgenomen arrest van het Hof te Gent van 20 juni 1966, waarbij het vorenstaand vonnis werd vernietigd, en de noot onder dit arrest.

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE TONGEREN

Strafkamer. — 12 november 1965.

Alleen rechtsprekend rechter: M. Velaers.

Openbaar Ministerie: M. Ponet.

Advocaten: Mrs. Vos en Ruiters.

Schade en schadeloosstelling. — Door ongeval verliest mijnwerker het voordeel van renteverlaging op een lening. — Verlies van een wettelijk voordeel.

Wanneer een mijnwerker, die in die hoedanigheid krachtens het wetsbesluit van 14 april 1945 een lening tegen verlaagde rente had bekomen, ten gevolge van een ongeval werkongeschikt wordt zodat hij als mijnwerker wordt afgekeurd en door het Ministerie van Volksgezondheid wordt verplicht de volle rente te betalen, verliest hij een wettelijk voordeel; dit verlies moet beschouwd worden als een gevolg van het ongeval, gevolg waarvoor de dader van het ongeval moet instaan.

Smeets t./ Demolder.

Overwegende dat de burgerlijke partij Smeets de volgende schade heeft geleden:

1. *Loonverlies tijdens de periode van tijdelijke werk-onbekwaamheid:*

Overwegende dat het past als basis voor berekening te nemen het brutoloon dat de burgerlijke partij verdiende op het ogenblik van het ongeval, en hierbij rekening te houden met het gemiddeld aantal werkdagen gepresteerd in het jaar, hetwelk het ongeval voorafging;

Overwegende dat blijkt uit de door de burgerlijke partij bijgebrachte bescheiden dat deze in 1961 gemiddeld 22 dagen per maand heeft gewerkt en tijdens de eerste helft van 1962 een dagloon verdiende van 326 fr.; Dat de burgerlijke partij terecht aanspraak maakt op de loonsverhogingen ingevolge indexaanpassing of paritaire akkoorden in casu een loonsverhoging van 10,30 fr. per dag sinds oktober 1962 en een verhoging van 2 % sinds 1-4-1963;

Overwegende dat de burgerlijke partij Smeets aldus recht heeft op:

a) 100 % van 11-7-1962 tot 14-1-1964, zijnde:
14 werkdagen in juli 1962 aan 326 fr. 4.564 fr.
44 werkdagen in aug., sept. 1962 à 326 fr. 14.344 fr.
132 werkdagen van oktober 1962 tot en met maart 1963 aan 326 fr. 44.352 Ffr.
209 werkdagen van april 1963 tot en met 14-1-1964 aan 342 fr. 71.478 fr.

b) 50 % van 15-1-64 tot 15-3-64:

44 x 342 fr. 7.524 fr.

2

c) 25 % van 16-3-1964 tot 24-3-1964:

7 x 342 fr.

4 =

598 fr.

142.860 fr.

Overwegende dat dit bedrag dient verminderd met de vergoedingen uitgekeerd door de ziekenkas ten bedrage van 65.248 fr., zodat verschuldigd blijft: 142.860 fr. — 65.248 fr. = 77.612 fr.;

2. *Verlies aan verlofgeld tijdens de tijdelijke werk-onbekwaamheid:*

Overwegende dat de partijen akkoord gaan dat hiervoor 7.610 fr. verschuldigd is;

3. *Verlies aan rentevermindering op hypothecaire lening:*

Aangezien aan de burgerlijke partij in zijn hoedanigheid van mijnwerker en overeenkomstig de bepalingen van de Besluitwet van 14 april 1945, volgende lening van een eigen woning, bij akte van 5.2.1960 voor een bedrag van 229.121 fr. + 15.000 fr. kosten, tegen een rente van 1 % per jaar i.p.v. 4,25 %, door de maatschappij «Mijn Huis» te St-Truiden.

Aangezien de burgerlijke partij ingevolge de blijvende werkonbekwaamheid opgelopen in het kwestieuze ongeval, afgekeurd werd als mijnwerker door de bevoegde dokters, zodat hij eerst werklozensteun moest vragen en nadien elders werk kreeg;

Aangezien hij dienvolgens door het Ministerie van Volksgezondheid in vertoef werd gesteld om de genoeten voordelen vanaf 10-1-63 tot einde '63 terug te betalen, hetzij 5.948 fr. en dat hij vanaf 1964 aan de Kredietmaatschappij afkortingen moet verrichten van 1.440 fr. per maand i.p.v. 1.060 fr. zoals voorheen;

Overwegende dat art. 1382 van het Burgerlijk Wetboek de dader van een ongeoorloofde handeling ertoe verplicht de gehele door deze handeling veroorzaakte schade te vergoeden, welke zeker is en niet uit de beroving van een onrechtmatig voordeel voortspruit;

Overwegende dat de rentevermindering een wettelijk gevestigd voordeel is voor mijnwerkers onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat zij als mijnwerker werkzaam zijn of onderworpen blijven aan het pensioenstelsel voor mijnwerkers;

Overwegende dat de burgerlijke partij Smeets ingevolge de invaliditeit voortspruitend uit de verwondingen veroorzaakt door het ongeval niet meer werd aanvaard als mijnwerker zodat het verlies op rentevermindering werkelijk dient beschouwd als een gevolg van het ongeval; dat niets erop wijst dat de burgerlijke partij indien het ongeval niet ware gebeurd de mijn voortijdig zou hebben verlaten;

Overwegende dat betichte terecht doet opmerken dat voor wat betreft de renteverhogingen in de toekomst de kapitalisatiecoëfficiënt dient toegepast te worden;

Dat deze schadepost dient berekend als volgt:

a) terugbetaling voor periode 1-2-1963 tot 1-1-1964: tot 1-1-1964: 5.948 fr.

b) terugbetaling voor periode 1-1-1964 tot 1-1-1966: (24 x 380) 9.120 fr.

c) terugbetaling voor periode: 1-1-1966 tot 1-3-1980: 170 x 380 = 64.600 dat op dit bedrag de kapitalisatiecoëfficiënt dient toegepast overeenstemmend met een rentevoet van 4,5 % gedurende 14 jaar t.t.z. 10.22285; dat aldus de huidige waarde van het verlies voor deze periode bedraagt: 64.600

x 10,22285 = 55.030 fr.

12

Zodat het totaal bedraagt: 70.098 fr.

4. Blijvende invaliditeit van 13 % :

Overwegende dat de burgerlijke partij zijn werk in de koolmijn niet heeft mogen hernemen en na een periode van werkloosheid een herscholingskursus volgde en sinds 5-10-1964 tewerk is gesteld bij de P.V.B.A. Stahlbau Spicher alwaar hij een dagloon verdient van 302 fr.;

Dat de burgerlijke partij indien hij nog mijnwerker was sinds 1-4-1963, 342 fr. per dag zou verdienen zodat hij thans een aanzienlijk inkomstenverlies heeft;

Dat echter gezien de leeftijd van de burgerlijke partij (geb. 3-6-1930), en de aard zijner invaliditeit het gerechtelijk aan te nemen is dat hij in een nieuw beroep vorderingen zal maken waardoor het inkomstenverlies voorzeker gedeeltelijk zal worden vermeden zodat het niet mogelijk is dit materieel verlies nauwkeurig te berekenen; dat het past deze post ex aequo et bono te begroten op: 150.000 fr.;

5. Pijnen en smarten :

Overwegende dat de burgerlijke partij

— 100 % werkonbekwaam was gedurende 18 maanden
50 % werkonbekwaam was gedurende 18 maanden
13 % blijvende invaliditeit

— 91 dagen hospitalisatie na ongeval: van 10-7 tot 8-11 1962 :

2 dagen van 10-12 tot 12-12-1962

16 dagen van 14-1 tot 30-1-63

109 dagen hospitalisatie

— herhaalde en pijnlijke chirurgische ingrepen;
— dat voor pijnen en smarten ex aequo et bono een bedrag dient toegekend van 80.000 fr., waarvan 30.000 fr. wegens de blijvende werkonbekwaamheid;

6. Diversen : waarover de partijen akkoord gaan :

Schade aan moto (expertise)	6.000 fr.
C.O.O. (nog onbetaalde rekening)	171 fr.
Krukken Rode Kruis	340 fr.
Radiographie 19-12-63 :	200 fr.

Totaal : 6.711 fr.

Dat aldus aan de burgerlijke partij toekomt :

1. Loonverlies tijdens de periode van tijdelijke werkonbekwaamheid :	77.612 fr.
2. Verlies aan verlofgeld tijdens de tijdelijke werkonbekwaamheid :	7.610 fr.
3. Verlies aan rentevermindering op hypothecaire lening :	70.098 fr.
4. Inkomstenverlies wegens blijvende werkonbekwaamheid :	150.000 fr.
5. Pijnen en smarten :	80.000 fr.
6. Diversen :	6.711 fr.

Dat van dit bedrag dient afgetrokken : 392.031 fr.
zijnde uitbetaalde provisie zodat verschuldigd blijft : 75.000 fr.

317.031 fr.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

7° Kamer. — 28 september 1966.

Voorzitter : M. Verheyden.

Referendaris : M. Verdoodt.

Advocaten : Mrs. Devoghel loco Mechelynck en De Clerq (Antwerpen).

Verkeer. — Stadsverkeer. — Plotse stilstand van voorligger. — Normaal voorzienbaar. — Rechts inhalende voerder komt vóór de ingehaalde en stopt plots. — Niet voorzienbaar.

1. In het stadsverkeer, inzonderheid bij druk verkeer, is de plotse stilstand van een voorligger een gewoon en derhalve normaal voorzienbaar incident. Elke bestuurder, vooral in een stad moet steeds verwachten dat een voorligger ertoe genoopt kan worden om veiligheidsredenen plots te remmen; hij moet dienvolgens zijn snelheid zodanig regelen dat hij kan stoppen voor zulke hindernis.

2. Er kan geen sprake zijn van voorzienbare hindernis noch van inbreuk op art. 27-1 van het algemeen verkeersreglement in hoofde van de bestuurder, wanneer hij op een kruispunt rechts wordt ingehaald door een weggebruiker die hem volgde en die, na de inhaling, zich vóór hem plaatst en plots zonder reden stopt aan de uitgang van het kruispunt, dat hij integendeel moest ontruimen.

Ponthir t./P.V.B.A. Alfons Liekens

Overwegende dat de vordering er, in hoofdzaak, toe strekt verweerster te doen veroordelen tot betaling aan eiser van de som van 90.903 frank, ter vergoeding der schade opgelopen door deze laatste ingevolge een verkeersongeval, dat zich heeft voorgedaan op 23.6.1964, rond 15 u. 10', op de Lambermontlaan, te Schaarbeek, en waarbij eisers personenwag « Chrysler Valiant », plaat nr. 24.3.04, en verweersters vrachtwagen met oplegger « Krupp », plaat nr. S. 9570, bestuurd door verweersters aangestelde Van Steenberghe André, waren betrokken;

Overwegende dat eisers huidige thesis als volgt luidt : 1) hij volgde de Lambermontlaan, komende van de Teichmannbrug en zich in de richting van het Meiserplein bevende; 2) hij reed — onder het groene verkeerslicht — over het kruispunt, gevormd door gezegde laan, de Navezstraat, de Portaelstraat, de Max Roosstraat en de Monplaisirlaan; 3) aan de uitgang van gezegd kruispunt, was hij verplicht te remmen om doorgang te verlenen aan voetgangers, dewelke de Lambermontlaan onder dekking van een geel-oranje licht overstaken; 4) ingevolge zijn remming — dewelke, volgens hem, normaal en allesbehalve geweldig was — werd hij door verweersters camion langs achter aangereden;

Overwegende dat eiser verweersters aangestelde dan ook verwijt zijn vrachtwagen niet tot stilstand te hebben kunnen brengen vóór zijn personenauto, dewelke nochtans een voorzienbare hindernis was, aldus inbreuk plegende op artikels 10, al. 4, en 27/1 van de wegcode;

Overwegende dat de verbalisant, zijnerzijds, acteerde dat beide bestuurders akkoord waren betreffende de omstandigheden der botsing, te weten : 1) ze reden in gezegd kruispunt, hetzij op de Lambermontlaan, in de richting van het Meiserplein, op de rechterstrook der baan voor rechtstreeks verkeer; 2) ze waren het kruispunt onder dekking van het groen verkeerslicht ingetreden; 3) Ponthir, die vooraan reed, heeft gestopt — normaal volgens hem — vóór het verkeerslicht, geplaatst aan zijn linkerkant, aan de uitgang van het kruispunt, licht dat geel-

oranje was geworden; 4) deze remming drong zich niet op wegens veiligheidsredenen, noch voetgangers noch andere hindernissen aanwezig zijnde; 5) Ponthir achtte zich niettemin verplicht deze remming uit te voeren; 6) Van Steenberghe, die hem op korte afstand volgde, werd verast door de stilstand van Ponthir en heeft — niettegenstaande zijn remming — niet kunnen beletten, dat zijn camion eisers wagen langs achter aanreed; 7) de verbalisant heeft geen getuigen kunnen vinden (cfr. P.V. nr. 4108/H dd. 23-6-1964 der 3de politieafdeling van Schaarbeek);

Overwegende dat dus — volgens verbalisant — eiser in strijd met dezes huidige versie — aan de uitgang van kwestig kruispunt zonder enige geldige reden zou hebben geremd en gestopt terwijl hij integendeel het kruispunt diende te ontruimen (cfr. P.V. nr. 119/H dd. 7-1-1965 der 3de politieafdeling van Schaarbeek);

Overwegende dat niets echter bewijst dat deze remming te brutaal zou zijn geschied, zodat — op het eerste zicht — de aansprakelijkheid wegens kwestieus ongeval op verweersters aangestelde schijnt te rusten, om te te hebben verwarloosd — terwijl het hier om stadsverkeer gaat — op een voldoende afstand van eisers wagen te zijn gebleven;

Dat immers in het stadsverkeer — inzonderheid op de plaatsen van druk verkeer — de plotse stilstand van een voorrijdend voertuig een gewoon en, derhalve, normaal voorzienbaar incident is (cfr. Handelsr. Brussel, 17-3-1959, R.G.A.R. 6343);

Dat elke gebruiker van de openbare weg — vooral in de stad — er zich steeds moet aan verwachten, dat de voorrijdende bestuurder ertoe genoopt kan worden plots te remmen om een veiligheidsreden, zodat hij zijn snelheid zodanig dient te regelen dat hij kan stoppen vóór een hindernis, die kan worden voorzien (zie Burg. Brussel, 22-12-1960, J.T. 1961, 63);

Overwegende nochtans dat er geen sprake van voorzienbare hindernis noch van inbreuk op artikel 27.1 van de wegcode in hoofde van achteraanrijdende weggebruiker kan zijn, indien de thesis van dhr. Van Steenberghe met de waarheid strookt, thesis volgens dewelke eiser hem in het kruispunt rechts zou hebben ingehaald, zich daarna vóór verweersters camion zou hebben geplaatst en onverwachts zonder de minste reden zou hebben gestopt, manoeuvres waaraan dhr. Van Steenberghe zich natuurlijk niet kon verwachten;

Overwegende dat — zoals dient te worden onderstreept — de beweringen van deze laatste enigszins worden gestaafd door de verklaring van dhr. Langenacker — wiens getuigenis werd opgenomen, alhoewel de verbalisant verklaarde geen getuigen te hebben aangetroffen, wat nogal vreemd voorkomt — persoon die zich in de wagen van zijn « vriend » Ponthir bevond en toegaf — evenals zijn echtgenote trouwens — dat eiser, alvorens de Lambermontaan te bereiken, hetzij onmiddellijk na de Van Praetbrug, verweersters vrachtwagen — al zij het dan ook langs links — effectief heeft ingehaald (zie P.V. nr. 2030 dd. 21-12-1964 der rijkswachtbrigade van Chénée);

Overwegende, anderzijds, dat de kwestie der verkeerslichten al even duister voorkomt: 1) eiser verklaarde eerst aan de verbalisant te hebben gestopt vóór het verkeerslicht, geplaatst aan zijn linkerkant, aan de uitgang van het kruispunt, signaal dat « geel-oranje » was geworden; 2) daarna, ondervraagd op 13-7-1964 door de politie van Tilff, beweerde hij aan zijn rechterkant een oranje knipperlicht te hebben opgemerkt ter aanduiding van een beschermde doorgang voor voetgangers; 3) op 7-1-1965, onderstreepte de verbalisant nogmaals dat er geen verkeerslicht rechts van de eiser was en ooit is geweest, doch wel links en dat eiser nooit van het oversteken van voetgangers gewag heeft gemaakt;

Overwegende dat het in aanwezigheid van al deze tegen-

strijdige en duistere gegevens, volstrekt onmogelijk is ten genoegen van recht uit te maken op welke bestuurder juist de aansprakelijkheid rust, reden waarom het Parket dan ook de terzake opgestelde straffbundel zonder gevolg diende te rangschikken;

Overwegende dat, in deze omstandigheden, eisers vordering en de door verweerster gevormde tegeneis — strekkende tot betaling ener schadevergoeding van 94.738 fr — bij gemis aan de vereiste bewijsoverlevering, alle grond missen;

Om deze redenen, de Rechtbank,

Gelet op artikels 4 en volgende der wet van 15 juni 1935; Rechtsprekende op tegenspraak en alle conclusiën verwerpende;

Verklaart hoofd- en tegenvordering ontvankelijk, doch ongegrond;

Wijst ze als dusdanig af en veroordeelt oorspronkelijke eiser tot de kosten van de hoofdeis, en oorspronkelijke verweerster tot deze van haar wedereis.

VREDEGERECHT TE BEVEREN-WAAS

14 december 1965.

Rechter : M. Van Hassel.

Advocaten : Mrs. Orban en Eyckerman, beiden voor gedaagde.

1. Beding ten behoeve van derden. — Begrip. — Verkoop van een verpacht goed. — Beding. — Uitwerkselen.
2. Onrechtmatige eis en verweer. — Begrip.

1. In de verkoopakte van een verpacht goed is een beding ten behoeve van de pachter de bepaling: « Alle kopers zullen het vrije gebruik van het gekochte slechts bekomen bij het eindigen van de rechten van de huidige pachters en mits zich te gedragen naar de wet ». Daardoor is de koper ertoe gehouden de pachtovereenkomst te eerbiedigen en er bestaat geen aanleiding toe de toepassing van de artikelen 1328 B.W. en 1743 B.W. nog na te gaan.
2. Een vordering kan tergend en roekeloos zijn, indien ze, ook zonder kwade trouw, steunt op gronden waarvan de onjuistheid zo duidelijk is dat elk normaal voorzichtig en nadenkend mens er zich rekenschap van zou geven.

Goossens-Roels t/ De Bock.

Gehoord partijen in hun middelen en gezegden;

Overwegend dat de vordering van aanlegger ertoe strekt verweerder zich te horen veroordelen tot het ter vrije beschikking stellen van een perceel land gelegen te Kallo, gekadaastreerd onder sectie C nr. 925/a, groot 80 aren, behorend aan eiser, tegen één oktober 1967, dit ingevolge opzeg voor eigen gebruik door aanlegger aan verweerder betekend bij aangetekend schrijven in datum van 21 augustus 1965, en na deze opzeg te hebben van waarde verklaard.

Overwegend dat verweerder verzet aantekende tegen voormelde opzeg bij aangetekend schrijven van drie september 1965, en partijen in verzoening verschenen in datum van vijf november 1965, waarvan proces-verbaal van niet-akkoord;

Overwegend dat aldus aan de formaliteiten door de wet voorgeschreven werd voldaan;

Overwegend dat uit de door aanlegger voorgebrachte

titel blijkt dat hij en zijn echtgenote eigenaar werden van bewust perceel door proces-verbaal van toewijzing bij openbare verkoop in datum van 13 juli 1965, volgend op de publieke voorlopige toewijzing van zelfde goed in datum van 29 juni 1965; Bewust perceel werd aldaar aangeduid als «koop één».

Overwegend dat het kohier van lasten, bedingen en voorwaarden van voormelde publieke verkoop onder andere vermeldt:

«Kopen één, twee, drie en vier zijn in pacht bij de »heer Gerard De Bock, landbouwer, wonende te »Beveren-Waas, Heiveldstraat, 121 (huidige verweer- »der) mits de jaarlijkse pachtsom van 10.451 frank.

»Blijkens vonnis verleend door het Vrederecht »van Beveren-Waas, de 2 maart 1965 is deze pacht »aangevangen de 1 oktober 1961.

»Bijzondere voorwaarden:

»Alle kopers zullen het vrije gebruik van hun »gekochte slechts bekomen bij het eindigen van de »rechten van de huidige pachters en mits zich te »gedragen naar de wet».

Overwegend dat uit voorgaande bewoordingen duidelijk en onbetwistbaar dient afgeleid:

a) vooreerst dat zij ten voordele van de pachter, huidige verweerder, een beding voor een derde inhouden in de zin der artikelen 1121 en 1165 van het burgerlijk wetboek betreffende de gevolgen van een pachtvereenkomst in authentieke vorm of met vaste datum voor de verkrijger van het verpachte goed) nog dient nagegaan. Verbreking 16.1.1953 B.W. 1952-53, 1324);

b) vervolgens en ten overvloede dat de «vaste datum vóór verkoop» zoals voorzien in de artikelen 1743 en 1748 van het burgerlijk wetboek, hier werd verkregen door de opname van vermelde clausules in de koopakte en zelfs reeds voorheen door het aangehaalde vonnis van het Vrederecht te Beveren-Waas, in datum van 2 maart 1965;

Overwegende dat verweerder het goed in eerste ingebruikneming houdt sinds 1 oktober 1961, gezien de vermelding van pachtaanvang in de verkoopvoorwaarden (eventueel en daarenboven eveneens ingevolge aangehaald vonnis, voorzover hiertegen geen verhaal meer kan worden uitgeoefend).

Overwegend, dat bij toepassing der artikelen 1121-1165, 1743, 1748 en 1774 par. 1 en 2, I-II, van het burgerlijk wetboek rekening houdend dat de bijzondere situaties voorzien in de artikelen 1774, par. 2 III & VI, par. 3 en 1775 op het verpachte goed inzake geen betrekking hebben; verweerder in de onmogelijkheid verkeert opzeg te geven tijdens de eerste ingebruikneming gezien:

a) het bestaande bedrag ten voordele van verweerder;

b) de vaste datum der pachtvereenkomst;

c) het ontbreken van elke overeenkomst welke de vervroegde opzeg toelaat;

Overwegend dat ingevolge wat voorgaat alle verdere argumentaties van partijen betreffende de gegrondheid van de in de opzeg aangehaalde redenen, de eventuele invloed van een binnen de drie jaar gegeven en niet gevalideerde opzeg, een eventuele vormfout in de opzeg-brief, overbodig worden in het kader van huidige vordering;

Overwegend dat verweerder bij tegeneis wegens tergend en roekeloos geding een schadevergoeding vordert

groot 5.000 frank, meer de gerechtelijke intresten en de gerechtskosten;

Overwegend dat een vordering tergend en roekeloos kan zijn indien zij ook zonder kwade trouw steunt op gronden waarvan de onjuistheid zo duidelijk is dat elk normaal voorzichtig en nadenkend mens er zich rekenschap zou van geven (cfr. Verbreking 15-5-1941, Pas. 1941, I, 192).

Dat echter dit principe met uiterste voorzichtigheid dient toegepast teneinde het recht van elke burger zich voor de Rechtbanken te voorzien, ook in vorderingen welke twijfelachtig zijn, niet te beknotten door de vrees voor een eventuele schade-eis;

Dat dit vooral dient te gebeuren wanneer het gaat over vorderingen betreffend de toepassing van min of meer ingewikkelde wetsbepalingen zoals deze welke de landpacht regelen.

Overwegend dat aanlegger zijn recht tot opzeg zo vóór, als bij en na de dagvaarding steeds heeft gesteund op artikel 1748 burgerlijk wetboek, alhoewel:

a) hij reeds bij de aankoop van het perceel door de verkoopvoorwaarden verwittigd was dat:

1. de pachtvereenkomst vaste datum bezat minstens dat hij in elk geval de bestaande pachtvereenkomst diende te eerbiedigen;

2. het een eerste ingebruikneming betrof;

3. geen opzegmogelijkheid was voorzien;

b) hij elke gelegenheid had om van de werkende notaris daarover alle uitleg en de gevolgen ervan voor de koper te vernemen;

c) hem door verweerders raadsman herhaaldelijk en onder andere bij brief van 6 november 1965 werd gezegd dat de opzeg gesteund op vermeld artikel niet geldig kon zijn, hem werd aangeraden een advocaat te raadplegen en hij werd verwittigd dat in geval van dagvaarding schadevergoeding zou worden gevorderd;

Overwegend dat in het licht van wat voorafgaat elk voldoende voorzichtig mens, welke zelf niet terzake kundig is, zich niet zou hebben vergenoegd met de lezing van artikel 1748 burgerlijk wetboek, welke lezing zelf nochtans reeds bij hem zware twijfel betreffende de juistheid van zijn stelling had dienen te doen rijzen;

Overwegend dat ter verzoeningszitting en bij de behandeling ten gronde integendeel bleek dat hij zijn stelling steunde op het advies van een derde, evenmin deskundige;

Overwegend dat aanlegger door in al deze omstandigheden te dagvaarden blijkt heeft gegeven van een voldoende gebrek aan voorzichtigheid en vooruitzicht;

Overwegend dat verweerder daardoor schade heeft geleden en deze schade ex aequo et bono kan worden begroot op 1.500 frank.

Om deze redenen:

Wijzende op tegenspraak:

Alle verder reikende en tegenstrijdige besluiten verwerpend;

Verklaren de eis ontvankelijk doch ongegrond;

En rechtdoende over de tegeneis veroordelen aanlegger, verweerder op tegeneis, om van verweerder, aanlegger op tegeneis te betalen als schadevergoeding wegens tergend en roekeloos geding de som van 1.500 frank meer de gerechtelijke intresten;

Veroordelen aanlegger tot de kosten gevallen zo voor de hoofdeis als voor de tegeneis.

ARBEIDSGERECHT VAN BEROEP TE ANTWERPEN

Kamer voor bedienden. — 1 maart 1966.

Voorzitter: M. Van den Berghe.

Advocaten: Mrs. F. Lambrechts en J. Stappers.

Bediendenovereenkomst. — Gesloten, maar nog niet in uitvoering. — Verbreking. — Vergoeding.

De partij die een zonder tijdsbepaling gesloten, maar nog niet in uitvoering zijnde bediendenovereenkomst verbreekt zonder gegronde reden of zonder de bij artt. 14 en 15 van de wet op het bediendencontract bepaalde termijnen in acht te nemen, moet de door art. 20 bepaalde vergoeding betalen aan de wederpartij. De wet maakt immers geen onderscheid tussen contracten in uitvoering en contracten die nog moeten uitgevoerd worden, maar reeds gesloten werden.

Verdijck t/ Van Hassel.

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering er toe strekte beroepene, oorspronkelijke verweerder, te horen veroordelen tot betaling aan beroepster, oorspronkelijke aanlegster, van ee bedrag van 12.300 frank ten titel van opzegvergoeding;

Dat het Arbeidsgerecht van Antwerpen, Kamer voor Bedienden, door vonnis van 25 februari 1965 waartegen beroep de eis ontvankelijk doch ongegrond verklaarde en beroepster afwees met verwijzing tot de kosten;

Overwegende dat de elementen terzake zich als volgt voordoen:

Dat op 4 juni 1963 tussen partijen een bediendenkontraakt werd afgesloten waarbij beroepene verklaart als bediende in dienst te zullen treden van de beroepster op 1 september 1963 aan een maandwedge van minimum 8.200 frank;

Dat beroepene op 10 juli 1963 aan beroepster meedeelde dat hij de overeenkomst niet zou naleven;

Dat beroepster hiertegen protesteerde bij schrijven van 16 juli 1963, de uitvoering der verbintenis eiste, maar dat beroepene in gebreke bleef op 1 september 1963 zijn werk als bediende aan te vangen;

Dat uit deze elementen der zaak het volgende rechtsprobleem ontstond, niet om te weten of de partij die het kontraakt verbreekt gehouden is tot schadevergoeding wat geen enkele der partijen betwist ten minste wanneer bewezen is dat de partij tegen wie het kontraakt verbroken wordt werkelijk schade heeft ondergaan, maar wel te weten of de wetgeving op het bediendenkontraakt terzake toepasselijk is en de schade in bevestigend geval forfaitair dient bepaald te worden overeenkomstig de bepalingen van art. 15 en 20 van de wet op het bediendenkontraakt of in ontkennend geval volgens de principes van het burgerlijk recht;

Overwegende dat beroepene voorhoudt dat de stelling van beroepster als zou de schade dienen bepaald te worden volgens de wet op het bediendenkontraakt verkeerd zou zijn vermits de begrippen van opzegging en schadevergoeding wegens verbreking zonder opzeg alleen maar kunnen bestaan terzake van dienstkontrakten die in uitvoering zijn, des te meer omdat geen opzeg mogelijk is van een overeenkomst die nog niet eens is begonnen en dat derhalve de forfaitaire schadevergoeding terzake niet kan worden toegepast bij afwezigheid van mogelijkheid een eveneens forfaitaire opzegging te geven;

Dat in de stelling van beroepene de wet niet voorziet welke de regelen zijn die de vergoedingen van

mogelijke schade beheersen bij verbreking van een reeds aangegane overeenkomst die echter nog geen uitvoering heeft gehad zodat volgens de algemene beginsdelen van het burgerlijk recht degene die schadevergoeding vordert het bewijs van de schade, van de omvang van de schade en van het oorzakelijk verband tussen schade en schadeverwekkend feit zal moeten leveren;

Dat beroepene niet beweert dat zijn brief van 10 juli 1963 een geldige opzeggingsbrief zou kunnen zijn vermits hij een nog niet aangevangen kontraakt niet kan opzeggen, maar dat de bedoeling van deze brief is duidelijker te maken dat de beroepster geen schade geleden heeft en aldus geen aanspraak kan maken op enige vergoeding omdat zij tijdig op voorhand verwittigd was geworden van het feit dat de beroepene de overeenkomst niet zou uitvoeren.

Dat aldus de eis van oorspronkelijke aanlegster niet gegrond zou zijn.

Overwegende dat beroepster hiertegen inbrengt dat deze stelling niet kan aanvaard worden om de reden dat de wet op het bediendenkontraakt geen enkel onderscheid gemaakt heeft tussen kontrakten die in uitvoering zijn en kontrakten waarvan de uitvoering nog dient aan te vangen; en dat terzake meer bepaaldelijk, de bepalingen van art. 20 van deze wet dienen toegepast;

Dat de bediende volgens beroepster gehouden was, zo hij wenste de verbintenis niet na te leven, hem een opzegging te geven die dan zou intreden op de dag dat zijn taak moest aanvangen om te gelden 1 1/2 maand later;

Dat evenmin uit de bewoordingen van art. 15 namelijk uit de woorden «sinds minder dan vijf jaar in dienst zijn» een argument zou kunnen gehaald worden zoals beroepene het doet om de toepassing van de wet op het bediendenkontraakt in verband met de bepaling van de schadevergoeding wegens kontraaktbreuk uit te schakelen;

Dat volgens beroepster art. 15 enkel bedoelt de gevolgen van het aantal jaren dienst te bepalen ten aanzien van de te geven opzeggingstermijn en geenszins bedoelt te zeggen dat de verplichting al of niet opzegging te geven zou afhangen van de kwestie of het werk al dan niet reeds een aanvang heeft genomen;

Dat ook door de term «lopende wedde» gebruikt in art. 20 bedoeld werd de alsdan geldende of alsdan in voege zijnde wedde in tegenstelling met de wedde van jaren of maanden voordien of de wedde voorzien voor latere jaren;

Overwegende dat de wet op het bediendenkontraakt geen onderscheid gemaakt heeft tussen kontrakten in uitvoering of kontrakten die nog moeten uitgevoerd worden, maar reeds afgesloten werden;

Overwegende dat zowel art. 14 als art. 20 spreken over «gesloten overeenkomsten»;

Overwegende dat partijen niet kunnen ontkennen dat er tussen hen een dienstkontraakt werd afgesloten zonder tijdsbepaling;

Overwegende dat art. 20 van de wet op het bediendenkontraakt luidt, dat indien de overeenkomst werd afgesloten zonder tijdsbepaling, de partij die de verbintenis verbreekt zonder gegronde reden en zonder de bij artt. 14 en 15 bepaalde termijnen in acht te nemen, gehouden is tot betaling aan de wederpartij van een vergoeding gelijk aan de lopende wedde overeenstemmende hetzij met de duur van de opzeggingstermijn, hetzij met het nog te verlopen gedeelte van die termijn;

Overwegende dat het schrijven uitgaande van beroepene dd. 10 juli 1963 duidelijk er op wijst dat

beroepene na het afsluiten van zijn dienstverbintenis geen zin had deze uit te voeren, en dat het feit dat hij zich op 1 september 1963 bij zijn werkgever niet aangeboden heeft om zijn diensten te presteren in de banden van het afgesloten kontrakt, niet anders kunnen aangezien worden als de wilsuiting van beroepene om dit kontrakt te verbreken; dat beroepene hiervoor geen enkele gegronde reden liet gelden; dat hij de termijnen voorzien door art. 14 en 15 niet in acht heeft genomen;

Dat als lopende wedde dient aangezien de wedde voorzien in het kontrakt hetzij 8.200 frank per maand;

Dat naar luidt van art. 14 beroepene geen einde kon stellen aan het kontrakt dan mits opzegging wat terzake niet gebeurde;

Dat overeenkomstig art. 15, 3° deze opzegging gegeven door de bediende, diende teruggebracht op de helft van de termijnen voorzien bij hetzelfde art. 15, 1° wanneer de opzegging door de werkgever gebeurt, hetzij dus in het geval 1 1/2 maand;

Dat de vergoeding overeenkomstig art. 20 dan ook dient vastgesteld op $1\frac{1}{2} \times 8.200 \text{ fr.} = 12.300 \text{ frank}$;

Overwegende dat beroepene vraagt om zich van de veroordeling te kwijten met maandelijks afkortingen;

Overwegende dat naar luidt van art. 1244 B.W.B. de Rechter met inachtneming van de toestand der partijen, gebruik makend van deze bevoegdheid met grote omzichtigheid en daarbij rekening houdend met de termijnen die de schuldeiser aan de schuldenaar reeds heeft toegestaan gematigd uitstel kan verlenen voor de betaling;

Overwegende dat beroepene niet bewijst ongelukkig te zijn noch te goeder trouw;

Dat daarenboven dient rekening gehouden te worden dat de schuld ontstaan is op 1 september 1963;

Gezien hier een termijn van 2 1/2 jaar reeds is verstreken er geen sprake kan zijn van aan beroepene nog langer uitstel te verlenen;

Om deze redenen,

Het Arbeidsgerecht van beroep te Antwerpen, Kamer voor bedienden, alle verdere en strijdige besluiten verwerpende, rechtdoende bij tegenspraak, verklaart het beroep tijdig ingeleid, regelmatig naar de vorm, ontvankelijk en gegrond;

Doet dienvolgens het vonnis a quo te niet en doende wat de eerste rechter had moeten doen, veroordeelt beroepene om aan beroepster te betalen ten titel van schadevergoeding voor wederrechtelijke verbreking van het dienstkontrakt tot betaling van een bedrag van 12.300 frank vermeerderd met de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt de beroepene tot de kosten van beide aanleggen.

VREDEGERECHT TE SINT-TRUIDEN

18 oktober 1966.

Rechter: M. Roelandts.

Advocaten: Mrs. Ver Berne, Aerts en Koninckx.

Huur van Handelshuizen. — Weigering van huurvernieuwing. — Betwisting der redenen. — Fraus. — Persoonlijke verschijning.

Ofschoon de verhuurder die een der redenen van art. 16, 1°, 2°, 3° of zelfs 6° handelshuurwet inroept om de hernieuwing van een handelshuur te weigeren, moet geacht worden een attribuut van zijn eigendomsrecht uit te oefenen, attribuut dat niet voor betwisting of appre-

viatie vatbaar is, neemt zulks niet weg dat er betwisting mogelijk is in geval van bedrog, veinzerij, klaarblijkende onoprechtheid of onmogelijkheid de ingeroepen reden te verwezenlijken. Het kan dan gepast voorkomen dat de rechter de persoonlijke verschijning van de partijen beveelt om eventueel bedrog vast te stellen.

Hubens t./Brouwerij Van Alken e.a.

Overwegende dat daar waar de wet van 30 april 1951 gewoonlijk voorziet dat een van de partijen haar rechten moet laten gelden binnen een bepaalde termijn, op straf van verval of niettigheid, zulks kan geschieden hetzij door dagvaarding, hetzij door neerlegging van een verzoekschrift tot oproeping in verzoening, op voorwaarde dat, in geval er geen akkoord tot stand komt, er gedagvaard wordt binnen de dertig dagen na de dagtekening van het proces-verbaal, waarbij wordt vastgesteld dat geen minnelijke schikking is tot stand gekomen; (art. 30 Wet 30-4-1951);

Overwegende dat in casu het proces-verbaal van niet-akkoord dagtekt van 24 mei 1966; dat derhalve kwestieuze dagvaarding, dd. 23 juni 1966, tijdig gedaan werd, vermits deze binnen de dertig dagen na de dagtekening van het proces-verbaal gedaan werd;

Overwegende anderzijds dat aanlegster de huurvernieuwing aanvraagt welke haar geweigerd werd, aanvoerend dat het ingeroepen motief der weigering, nl. om persoonlijk en werkelijk het verhuurde goed in gebruik te nemen —, niet ernstig is, daar zowel tweede als derde gedaagde ieder een zeer bloeiende eigen handelszaak uitbaten, in een pand dat eveneens hun eigendom is en eveneens gelegen is te St.-Truiden, Grote Markt;

Overwegende dat de huurder normaler wijze deze weigeringsgrond moet aanvaarden en slechts heeft uit te zien of de eigenaar later de wettelijke voorwaarden vervult;

Dat anderzijds het niet te verrechtvaardigen zou zijn dat een belangrijk recht van de huurder zo maar zou genegeerd worden, wanneer het vaststaat dat de expliciete en determinerende ingeroepen reden der weigering in feite niet overeenstemt met de werkelijkheid;

Overwegende dat een deel van de rechtsleer en de rechtspraak, van oordeel is dat de huurder zich mag verzetten telkens wanneer de verhuurder, gelijk welke reden van art. 16 inroept; dat deze mogelijkheid van betwisting slechts aangenomen wordt ingeval de ingeroepen reden niet oprecht is, bedrieglijk of absoluut niet ernstig; (cfr. A.P.R. v° Huur van Handelshuizen, nr. 103);

Overwegende dat de oplossing van dit vraagstuk moet gezocht worden met in achtneming van de overweging dat telkens wanneer de verhuurder een van de in art. 16, 1°, 2°, 3° of zelfs 6° genoemde redenen inroept, hij geacht wordt een attribuut uit te oefenen van zijn eigendomsrecht, attribuut dat voor geen betwisting of appreciatie vatbaar is; dat alzo de belangen van de huurder moeten wijken voor die van de eigenaar; (cfr. ibidem, nr. 104);

Overwegende derhalve dat de huurder geen appreciatiemogelijkheid heeft, in die zin dat hij de gepastheid, de wenselijkheid of het nut van de ingeroepen reden niet kan betwisten; dat hij alzo niet zou mogen inroepen dat de verhuurder niet persoonlijk het gehuurde zal betrekken;

Overwegende evenwel dat hoewel in principe de ingeroepen reden niet voor betwisting vatbaar is, zulks niet wegneemt, dat er wel betwisting mogelijk is in geval van bedrog, veinzerij, klaarblijkende onoprechtheid of onmogelijkheid de ingeroepen reden te verwezenlijken, m.a.w. de regel «*fraus omnia corrumpit*» blijkt ook hier van toepassing; dat bovendien art. 24 der wet van 30 april 1951 de mogelijkheid van betwisting niet uitsluit; (Ibidem, nr. 104);

Overwegende dat de verhuurder zich niet mag verschuilen achter zijn eigendomsrecht om klaarblijkend de wet

te ontduiken en aan de huurder het recht op hernieuwing te onttrekken dat hem bij de wet wordt toegekend en dat hem slechts bij uitzondering kan worden geweigerd ;

Overwegende dat om al deze facetten duidelijk te maken en eventueel bedrog vast te stellen, het gepast kan voorkomen dat de rechter de persoonlijke verschijning zal bevelen ; (cfr. in die zin R.P.D.B. Complément, T.I., nr. 321) ;

Overwegende dat aanlegster, in casu, in haar besluiten aanvoert dat tweede en derde verweerders, ter plaatse, en in het bijzijn van aanlegster reeds onderhandeld hebben met derden, die een dergelijke exploitatie, d.w.z. een café-restaurant wensen te beginnen ;

Overwegende dat in deze omstandigheden, gepast voorkomt overeenkomstig art. 9 W.B.R., een persoonlijke verschijning van partijen te bevelen ;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak ; Gelet op de art. 2, 30, 34, 37, en 41 der wet van 15 juni 1935 ; Alvorens recht te doen ten gronde ;

Zeggen dat de partijen voor Ons persoonlijk zullen verschijnen.

EUROPEES RECHT

De EEG-Commissie onderzoekt de toelaatbaarheid van een samenwerkingsovereenkomst

De Commissie van de Europese Economische Gemeenschap publiceerde in januari 1966 een mededeling over de problemen van de ondernemingsconcentraties binnen de Gemeenschappelijke Markt en besteedde daarbij aandacht aan de specifieke taak van kleine en middelgrote ondernemingen bij de verwezenlijking van het door het EEG-Verdrag beoogde systeem van een effectieve, onvervalste en faire concurrentie. De Commissie legde er de nadruk op dat de kleine en middelgrote ondernemingen in de concurrentie met grote ondernemingen niet bij verkoopvoorwaarden, verkooporganisatie en marktonderzoek mogen worden benadeeld en dat het hun gemakkelijk moet worden gemaakt om ter vervulling van hun taak afspraken over gemeenschappelijke research, gemeenschappelijke inkoop en rationalisatie te maken.

De Commissie heeft het vraagstuk van de kartelrechtelijke beoordeling van inkoopgemeenschappen van levensmiddelenfiliaal bedrijven reeds aangesneden in het geval van de Société Commerciale et d'Etudes des Maisons d'Alimentation et d'Approvisionnement à sucursales (SOCEMAS) (1). Zij behandelt vanuit hetzelfde gezichtspunt bovendien de besluiten van het Europese Comité voor Samenwerking in de Werktuigmachine-industrie (CECIMO) (2) en een specialisatie- en verkoopovereenkomst van de « Alliance de constructeurs français de machines-outils » (3).

De aanmelding van een ondernemersvereniging in de sector scheepsverven geeft de Commissie thans voor het eerst de gelegenheid haar standpunt ten opzichte van de kartelrechtelijke toelaatbaarheid van samenwerkingsafspraken op het gebied van de research en verkoop nader te verduidelijken. Aan deze vereniging, de « Transocean Marine Paint Association » die haar zetel

in Nederland heeft, nemen 18 middelgrote fabrikanten van scheepsverven uit 18 Europese en niet-Europese landen — waaronder vijf uit de Gemeenschappelijke Markt — deel. Het doel van de vereniging is, de leden in staat te stellen, naast de door hen individueel vervaardigde en verkochte scheepsverven, met gebruik van gemeenschappelijke ervaring speciale verven te ontwikkelen, op basis van een uniform recept te vervaardigen, de verkoop van deze produkten in dezelfde verpakking en onder hetzelfde merk door een wereldomvattend distributienet te rationaliseren en daardoor in intensievere concurrentie met de grote internationale scheepsvervenconcerns te treden.

In de oorspronkelijke aangemelde vorm bevatte de overeenkomst verplichtingen die de handel tussen lid-staten in de door de deelnemers gefabriceerde « Transocean »- en andere scheepsverven in sterke mate verhinderden en leidden tot een afscherming van de hun toegewezen afzetgebieden. De Commissie had de deelnemers daarom medegedeeld dat deze concurrentiebeperkingen een beschikking, inhoudende dat de afspraak verenigbaar was met artikel 85 van het EEG-Verdrag, in de weg stonden. Zij hebben daarop hun overeenkomst gewijzigd. Deze bevat thans nog slechts de concurrentiebeperkingen die voor de verwezenlijking van de doelstellingen van de overeenkomst onmisbaar kunnen worden geacht. De Commissie is derhalve voornemens de publicatie van de overeenkomst in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen te verrichten die voor een voor de deelnemers gunstige beschikking vereist is, teneinde de eventueel daardoor getroffen handelskringen de gelegenheid te geven, hun opmerkingen over het economisch effect van de overeenkomst kenbaar te maken.

TAALKUNDIGE KRONIEK

IETS OVER TERMINOLOGIE.

« Recours » in het Nederlands

Wij zien vaak dat er bij onze juristen verwarring bestaat bij het aanwenden van de Nederlandse termen voor wat door het Franse woord « recours » wordt uitgedrukt. Het doel van deze korte mededeling is hierin wat orde te scheppen.

Als wij er de woordenboeken op naslaan vinden wij voor de Franse term :

In de *Vocabulaire juridique* (Capitant) : a. (dr. adm.) Fait de déférer à une autorité administrative ou juridictionnelle un acte administratif ou une décision de justice aux fins d'en obtenir la réformation, l'annulation ou l'interprétation.

b. (proc.) Procédé destiné à obtenir d'une juridiction le nouvel examen d'une question litigieuse déjà tranchée par une décision contentieuse (appel, opposition, pourvoi en cassation, requête civile).

Het *Dictionnaire Usuel de Droit* (Legrand, Larousse) geeft voor « voies de recours » : opposition, prise à partie, pourvoi en cassation.

Zoals men ziet omvat de betekenisinhoud van « recours » een hele reeks rechtsmiddelen en is het daardoor gelijk aan het Nederlandse « voorziening » in zijn algemene betekenis. Wil men het door een ander woord weergeven, dan moet men telkens de term gebruiken die op het bedoelde geval past. Zo geeft het *Juridisch woordenboek* van Prof. J. Moors, waarin de terminologie van de Wetboekcommissie is verwerkt, voor « recours » :

(1) Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen nr 78 van 29 april 1966.

(2) Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen nr 103 van 10 juni 1966.

(3) Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen nr 137 van 27 juni 1966.

beroep, rechtsmiddel, recht van regres, verhaal, verzet, vordering, en daarbij voor «droit de recours devant le tribunal», recht zich tot de rechtbank te wenden, en voor «prendre son recours contre...», opkomen tegen...

Het is nu een vrijwel algemene gewoonte bij de Vlaamse juristen om «recours» door «verhaal» weer te geven. Diegenen die dat doen verkeren in de waan dat «verhaal» een even algemene betekenis heeft als het Franse woord. Ten onrechte. «Verhaal» is, volgens het *Rechtsgeleerd Handwoordenboek* van Fockema Andrae (Wolters), een «gerechtelijke of buitengerechtelijke executie van vorderingen op vermogensbestanddelen aan de schuldenaar toebehorend of anderszins voor de schuld verbonden». Het betekent dus uitsluitend het uitoefenen van een vordering tot (schade)vergoeding, schuldaflossing edg.

«Verhaal voor de Raad van State», een uitdrukking die veel gebruikt wordt, is dus volkomen fout.

In een artikel van Mr. H. J. Gerlings in het *Rechtsgeleerd Magazijn* Themis van 1966 (afl. 3), vinden wij deze termen als volgt verklaard:

«Het «bezwaar» wordt gericht tegen de instantie die reeds een standpunt heeft ingenomen, bij «verzet» is dit eveneens het geval, bij «beroep» roept men een hogere instantie aan. Bij bezwaar en verzet blijft men op het niveau waar de kwestie zich reeds bevond; bij beroep zoekt men het hoger op. «Bezwaar» is gericht tegen een ambtelijk orgaan, «verzet» tegen een rechterlijk oordeel, beroep kan worden ingesteld zowel van een ambtelijke als van een rechterlijke beslissing...

Bij bezwaar bevindt het geschil zich tussen twee partijen van ongelijke positie. Vaak is het een «persoon» die zich richt tegen een «instantie» aan welke die persoon dikwijls in een of andere zin ondergeschikt is... (pp. 222-223).

Het instituut van «verzet» is van geheel andere structuur...» (p. 223).

«Verzet» wordt gedaan na een beslissing van de rechter bij verstek, door degene ten ongunste van wie het oordeel is uitgevallen. «Zijn bezwaren tegen de verkregen oordeelvelling richt hij dan tegen die oordeelveler zelf» (p. 223). Op het verzet wordt meestal niet door dezelfde rechterlijke functionaris beschikt, maar door een college van drie.

«Beroep» wordt ingesteld bij een hogere instantie, ambtelijk of rechterlijk, maar tegen een beslissing die niet door de gewone rechter is gevelde, terwijl «hoger beroep» specifiek betekent de voorziening tegen een beslissing van een rechter, bij een hogere rechter.

Volgens de auteur van het geciteerde artikel is ook de Nederlandse wetgever niet vrij te pleiten van verwarring in het gebruik van de termen «beroep», «hoger beroep», «verzet». Bij ons heerst er op het gebied van dergelijke termen nog een veel grotere onzekerheid.

Laten wij derhalve als volgt samenvatten:

1. Algemene betekenis
voorziening, rechtsmiddel (voie de) recours
2. Tegen adm. beslissing op zelfde niveau
bezwaar (recours)
3. Tegen adm. beslissing, bij rechter
beroep (appel)
4. Tegen adm. beslissing bij hogere adm. instantie
beroep (appel)
5. Tegen rechterl. beslissing bij verstek, op zelfde niveau
verzet (opposition)
6. Tegen rechterl. beslissing bij hogere rechter
hoger beroep (1) (appel)
7. in cassatie
voorziening in cassatie (recours of pourvoi
cassatieberoep (2) en cassation)

8. uitoefeningen van vordering tot vergoeding i.v.m. schuld verhaal (recours)

De «gevatte» rechter

Men vindt bij ons in heel wat teksten nog het woord «vatten» voor het Franse «saisir». Zo leest men dat de «rechter van een zaak gevat» is (saisi d'une affaire), men maakt kennis met «gevatte» rechters of rechtbanken (juge saisi of tribunal saisi). Het Frans heeft hier zijn invloed laten gelden en de (slechte) vertalers van het «mot à mot» systeem hebben daaraan toegegeven.

Voor de korte Franse term «saisir» hebben wij geen even korte Nederlandse. Zo zeggen wij dat de zaak bij de rechter of rechtbank «aanhangig is (gemaakt)», dat het geschil «voor de rechter is gebracht», en spreken wij over de rechter bij wie de zaak enz. «aanhangig is» of «die van de zaak dient kennis te nemen» (juge saisi).

«Vatten» is bv. volgens Van Dale: grijpen, vastnemen, met de handen, de vingers, de tanden of met enig werktuig — men kan verder iemand bij de neus vatten, kou vatten en ook post vatten...

«Gevat» is vlug van bevassing, geestig, terstond gereed met een gepast en treffend antwoord.

Al is «gevatheid» een eigenschap van menig jurist, toch heeft al dat vatten met rechtspraak niets te maken.

J. Leliard

- (1) Dit betekent niet dat het onmogelijk is in een tekst «beroep» te schrijven, wanneer het duidelijk is dat daarmee «hoger beroep» wordt bedoeld, bv. wanneer die laatste term reeds kort tevoren gebruikt is.

- (2) Die term stuit bij vele juristen op bezwaar omdat de inhoud van «beroep» of «hoger beroep» zozeer verschilt van die van de «voorziening in cassatie». Hij wordt in Nederland, naast «voorziening in cassatie», geregeld gebruikt.

MEDEDELINGEN

Centrum voor Rechtsdocumentatie

CREDOC

Het Centrum voor Rechtsdocumentatie, CREDOC genaamd, werd op maandag 16 januari 1967 officieel opgericht in de vorm van een Vereniging zonder Winstoogmerk.

Het Recht: een onmetelijk rijk

In onze tijd kan geen enkel jurist het onmetelijk domein van het recht nog overzien. In iedere branche vormen de wetten, de doctrine en de rechtspraak zo'n omvangrijk volume aan documentatie, die daarenboven aan een versnelde evolutie is onderworpen, dat geen enkele bibliotheek er zich nog kan op beroemen alle teksten te bezitten en zeker niet er het evolutie-tempo te kunnen van bijhouden.

Hieruit volgt dat de advocaten, de notarissen en de magistraten geconfronteerd worden met een kapitaal probleem waarvan de oplossing in de toekomst de goede werking zal bepalen van instellingen die tot de vitalste van onze samenleving behoren.

Hoe een groot idee is ontstaan

Daaruit is het idee van het CREDOC ontstaan, ontworpen door een werkgroep, gemeenschappelijk samengesteld,

door de Koninklijke Federatie der Notarissen in België en de Federatie der Belgische Advokaten. De werkgroep is samengesteld uit twee notarissen, Mrs. van der Beek en Reucnt; twee advocaten, Mrs de Suray en Houtart en een magistraat, de h. Godding, Substituut van de Procureur des Konings.

Op 15 november heeft deze werkgroep een verslag neergelegd waarin de oprichting van een Centrum voor Rechtsdocumentatie werd aanbevolen, een Centrum dat door het gebruik van de modernste mecanografische technieken, de rationalisering van de rechtskundige documentatie zou mogelijk maken.

Wat is de CREDOC ?

Al het Recht in een machine...

De promotors van het CREDOC willen binnen een niet te lange termijn, het geheel der wetteksten evenals de voornaamste doctrinewerken en de rechtspraak die alle branches van het Recht bestrijken, aan een ordinator toevertrouwen. Alle leden van het CREDOC zullen aan het Centrum om het even welke vraag kunnen stellen en binnen zeer korte tijd (van enkele minuten tot enkele uren naargelang het type van ordinator dat zal worden gebruikt) een zeer juist en volledig antwoord ontvangen in de vorm van een referentielijst van wetten, de doctrine en de rechtspraak.

Daarenboven zullen, tegelijkertijd met de registrering door de ordinator, de documenten door het CREDOC verzameld, op microfilms worden opgenomen. Hierdoor zullen de juristen, op aanvraag onmiddellijk een fotokopij ontvangen van de teksten die zij niet in hun bibliotheek bezitten.

Een ambitieuze maar realistische planning

In een eerste fase zullen de promotors van het CREDOC, zodra het Centrum is opgericht, aanvangen met de registratie van het geheel der documenten die betrekking hebben op het Burgerlijk Wetboek. Die eerste fase zou in een jaar kunnen worden afgewerkt. Op dat ogenblik zal de ordinator reeds 150.000 documenten hebben « verorberd », dank zij de medewerking van gespecialiseerde firma's die zich zullen belasten met de voorbereidende technische taken, en 25 onderzoekers die zich uitsluitend zullen wijden aan de analyse van de basisdocumenten. Dit betekent dat, zonder onvoorziene omstandigheden, het CREDOC in de loop van de maand januari 1968 in werking zal treden.

Van die datum af zal men, in een nog te bepalen volgorde al de andere branches van de Rechten aanpakken (Handelsrecht, Strafrecht, Fiscaal, Sociaal Recht enz...) terwijl de reeds behandelde stof systematisch zal worden bijgehouden.

In het eindstadium zal het CREDOC dagelijks op verscheidene duizenden vragen over om het even welke rechtsdiscipline kunnen antwoorden.

Een realisatie, enig in de wereld

Dat dit project, dat enig is in de wereld, door de Belgische juridische kringen wordt ontworpen en uitgevoerd, zal stellig er toe bijdragen het prestige dat zij reeds op het internationale vlak te genieten, nog te verhogen.

Men kan zich tevens gemakkelijk indenken hoe dit uitzonderlijk werkinstrument een stimulerende invloed zal uitoefenen op het intellectuele werk in het domein van het Recht.

Tenslotte bewijst het CREDOC aan het Belgische volk onbetwistbaar een buitengewone dienst door op een zo ingewikkelde stof het principe van de rationalisatie en de

efficiency toe te passen. Inderdaad, wenst niet iedereen dat zijn notaris of rechter zo verstandig en wijs mogelijk zij, dat zijn advokaat zo bekwaam mogelijk zij? Verlangt niet iedereen dat er zo goed mogelijk recht wordt gesproken en dat de juridische wereld zo vlug en zo juist mogelijk zou kunnen antwoorden op de vragen die haar worden gesteld worden?

Vrije Universiteit te Brussel.

De Vrije Universiteit te Brussel meldt de vacature van het volgende college aan de Faculteit der rechtsgesleerdheid:

« Criminele profylaxe », nederlandse taal (30 u) (2de licentie in criminologische wetenschappen).

De aanvragen der kandidaten, met curriculum vitae, dienen voor 31 januari 1967 aan de Heer Rector van de Universiteit, F.D. Rooseveltlaan, 50, te Brussel 5 toegezonden te worden.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie : jg. 1966 - nr. 11 :

Wetgeving.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift : jg. 1966 - nr. 2-3 :

Inkomstenbelastingen. — Met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen. — Indirekte staatsbelastingen.

Tijdschrift voor Sociale Wetenschappen : jg. 1966 - nr. 4.

Weinstock N. Strafrecht en maatschappij. — Camu L., De spaargewoonten in België. — Princen M. en Vanes F.R., Het betalingsbalansevenwicht. Definities en terminologie.

Tijdschrift voor Gemeenterecht : jg. 1966 - nr. 12 :

Gemeentesecretaris. — Gemeentebelastingen. — Gemeentegoederen. — Gemeentepersoneel. — Alfabetische tafel. — Chronologische tafel.

Tijdschrift voor Notarissen : jg. 1966 - nr. 12 :

Claeys Bouuaert I., Openbare wegen op private grond. — Alfabetische inhoudstafel.

Jura Falconis : jg. 1966-1967 - nr. 1 :

Meeusen G., Macht van de in gemeenschap gehuwde vrouw over haar persoonlijke onroerende goederen. — Swennen R., Vruchtafdrijving. — Schotsmans L., De status quaestionis inzake wetgeving van de jeugdbescherming. — Ballon L., en Van den Eynden S., Het tergend en roekeloos geding.

Bulletin van de E.E.G. : jg. 1966 - nr. 12 :

Het wetenschappelijk en technisch onderzoek in de Gemeenschap.

Nederlands Juristenblad: jg. 1967 - nr. 1:

Polak J.M., De wetgeving van het Departement van Justitie. — Langemeijer G.E., Een betreurenswaardige bijdrage. — Bloembergen S.H., Het sumposion over het arrest van het Internationale gerechtshof van 18 juli 1966 inzake Zuid-West Afrika. — Belifante A.D., Openbare orde en demonstratievrijheid, met naschrift van Van Bemmelen J.M.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jg. 1966 - nr. 4932:

Molenaar F., Huur van bedrijfsruimte. — Kollewijn R.D., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Internationaal Privaatrecht (IX).

nr. 4933.

Bockwinkel A., De toestemming in art. 1.6.7 a lid 1 zij schriftelijk. — Kollewijn R.D., Overzicht der Nederlandse Rechtspraak: Internationaal Privaatrecht (X).

Annales de Droit: jg. 1966 - nr. 4:

Levie G., La libération de l'assurance dans le Marché commun. — Denis P., Bleeckx F., Pankert A., Janssens de Bisthoven A. et Taquet M., Chronique de législation sociale (Fin 1963 à juillet 1965).

Répertoire Fiscal: jg. 1966 - nr. 10, 11 en 12:

Cardyn C., Liminaire. — Maes A., La fiscalité Belge est-elle économiquement rationnelle? — Campet C., Le traité de Rome et les distorsions économiques d'origine fiscale. — Plasschaert S., Mesures fiscales des pays exportateurs de capitaux pour encourager les investissements privés dans les pays en voie de développement. — Hoorn J., Les conventions fiscales et les impératifs de la promotion économique. — Cardyn C., Le droit fiscal et l'interprétation économique. — Van Houtte J., Politique fiscale, droit fiscal et économique.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat: jg. 1967 - nr. 20998 à 21000:

L'impôt successoral envisagé sur le plan international. — Projet de convention établi par le Comité fiscal de l'O.C.D.E.

Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat: jg. 1966 - nr. 3:

Rechtspraak.

Res Publica: jg. 1966 - nr. 4.

Meynaud J., La représentation des minorités romande et tessinoise dans les commissions parlementaires helvétiques. — Vandeputte R., L'avenir des institutions publiques de crédit. — Uri P., Dialogue entre les continents. — Quermonne L., La politique française d'aménagement du territoire. — Frisch A., L'information: cette grande méconnue. — Norrenberg D., Où en sont nos relations culturelles internationales? — Moulin L., Réflexions sur les origines du totalitarisme démocratique. — Nishihira S., L'opinion publique des Japonais au milieu du vingtième siècle.

Journal des Tribunaux: jg. 1967 - nr. 4557:

Lallemend R., A propos de la discipline militaire et de l'obéissance aux ordres illégaux.

nr. 4587.

Bruyneel A., Les changements de prénoms. Considérations « de lege ferenda » (première partie).

Recueil Dalloz Sirey (Parijs): jg. 1966 - nr. 44:

Inhoudstafel.

jg. 1967 - nr. 1.

Savatier R., Sécurité routière et responsabilité civile: A propos du « projet Tunc ».

nr. 2.

Savatier R., Sécurité routière et responsabilité civile: A propos du « projet Tunc ». II.

Bulletin de la Commission Internationale de Juristes: jg. 1966 - nr. 28:

Réunion plénière de la Commission Internationale de Juristes. — MacBride S., Rapport du Secrétaire Général.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie: jg. 1965 - nr. 4:

Küchenhoff G., Rechtsphilosophische Grundlagen des kosmischen Rechts. — Garcia Maynez E., Kritische Betrachtungen zur Lehre Rupert Schreibers über die Struktur und Gültigkeit rechtlicher Entscheidungen und Normen. — Stüttler J.A., Das Widerstandsrecht und seine Rechtsfertigungsversuche im Altertum und im Frühen Christentum. — Ballweg O., Science, Prudence et Philosophie du Droit.

Der Staat: jg. 1966 - nr. 4.

Ehrlich S., Rechtspositivismus, Rechtssoziologie und Politische Wissenschaften. — Steiger H., Zur Begründung der Universalität des Völkerrechts.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"